

СЛОВО ОД ЛАПОВУ

Лист за библиотекарство, књижевност, културу и завичајност,
година II, број 8, септембар 2022.

САДРЖАЈ

ТЕМА БРОЈА

Отварање Логистичко-дистрибутивног центра „LIDL SRBIЈА KD” у Лапову - 1. и 2. страна

ЈУБИЛЕЈИ

150 година од оснивања Читаонице у Лапову - 3. страна

РЕГИОНАЛНИ ПРОЈЕКТИ

Поруке из прошлости - 4. и 5. страна

ВЕЛИКАНИ СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Деведесет година од рођења Мирослава Антића и песникова библиографија у издању Матице српске - 6. 7. и 8. страна

Поздрав - 8. страна

ДНЕВНИК ЈЕДНОГ БИБЛИОТЕКАРА

Регионална сарадња - 9. страна

Оком камере уочи Првог свјетског рата - 9. страна

Принцип - 10. и 11. страна

НА КОРЗОУ КРОЗ ВЕКОВЕ

Плес црних борова - 12. и 13. страна

БИБЛИОТЕКЕ КРОЗ ИСТОРИЈУ

Сеоска библиотека у Бадњевцу - 14. и 15. страна

КУЛТУРНА ДЕШАВАЊА

Намигни култури - 16, 17. и 18. страна

ЛОКАЛНА САМОУПРАВА

Први септембар - 19. страна

Вредне руке Лаповаца - 20. страна

За безбеднији саобраћај - 20. страна

Изградња соларне електране „DelaSol” у Лапову - 20. и 21. страна

Летовање под окриљем Црвеног крста Србије - 21. страна

„Добродошла бебо!” - 21. страна

СЛОВО БОЖЈЕ У ЛАПОВУ

Манифестација „Дани Свете Петке” - 22. и 23. страна

Црква Преподобне мати Паскеве - 23. страна

СПОРТ

Лапово на баскет мапи Србије - 24. страна

Турнир у малом фудбалу - 24. страна

Милица Станковић

**ОТВАРАЊЕ
ЛОГИСТИЧКО-
ДИСТРИБУТИВНОГ
ЦЕНТРА
„LIDL SRBIJA KD“
У ЛАПОВУ**

години у нашем малом месту, дан када Лапово прославља празник Преподобне мученице Параскеве, Свете Петке, којој је посвећен и Храм у Лапову. Након постављања камена темеља новог складишног центра, ову успешну компанију чекале су пуне руке посла како би зацртани циљеви били коначно и реализовани. За нешто више од годину дана, на површини од око 57 хектара, осванула је 70 милиона евра вредна инвестиција, грађена по најви-

Фото: Архива Општине Лапово

Не тако давно, тачније 18. маја 2021. године, представници компаније „ЛИДЛ“, представници Републике Србије и Општине Лапово, имали су прилике да обележе почетак градње новог логистичко-дистрибутивног центра ове компаније, изливањем првих количина бетона камена темеља. Овај свечано уприличени, симболични и наизглед мали догађај био је корак ка нечем великом. Понедељак, 8. август 2022. године, оправдао је очекивања, изазвао нескривену радост свих присутних и нашој Општини отворио врата ка значајном привредном просперитету. Сваки мештанин Лапова зна да је баш 8. август уједно и највеселији дан у

шим светским стандардима. Поред тога, локална самоуправа добила је око два километра приступних саобраћајница, након много година уређен Липарски поток и нову црпну станицу. У градњи овог центра учествовало је око 70 домаћих компанија, вредно и синхронизовано. Оно што не смемо занемарити је и друштвена одговорност компаније која се огледа у одабиру одрживог грађевинског материјала, коришћењу обновљивих извора енергије, ефикасној употреби воде и правилном одлагању и депоновању отпада, од ког се највећи део користи за рециклажу.

Док се складишни центар вредно градио, компанија је постепено форми-

LOGISTIČKI CENTAR LAPOVO

Фото: Архива Општине Лапово

рала поуздан тим људи који ће чинити жилу куцавицу новоотвореног центра. Нешто више од 250 новозапослених је месецима пре отварања новог складишног центру похађало и успешно завршило обуку за сва предвиђена радна места и то у постојећем и првом складишном центру ове компаније у Новој Пазови где се налази и Управна зграда компаније у Србији. Добри услови рада, пријатељска атмосфера, могућност за напредовање и усавршавање, важан су чинилац односа компаније према запосленима. Поред тога, оптималној радној атмосфери доприносе модерна опрема и технологија, које сам рад чине много лакшим и ефикаснијим.

На дан отварања новог складишног центра, догађај је организован баш по мери једне светски успешне компаније са јаком визијом и добрим идејама. Свечаном отварању присуствовали су председница Владе Републике Србије Ана Брнабић, министарка трговине, туризма и телекомуникација Татјана Матић, генерални директор компаније „ЛИДЛ“ Драган Чугоја, Денис Кајзер, први секретар Немачке амбасаде за

привреду у Србији, Бобан Миличић, председник Општине Лапово, и други представници наше Општине и предузећа која су успешно сарађивала са компанијом „ЛИДЛ“ током градње складишног центра, као и сви новозапослени радници.

Свечани обилазак новог центра уприличен је најпре обиласком складишног центра. Уласком под параван плавог камиона, црвени тепих је госте водио кроз просторије новог складишног центра. Уследило је обраћање представника државе, председника наше општине и представника компаније присутнима, а затим и коктел добродошлице. У једном су сви били сложни, одрживи привредни развој, запошљавање нових радника, тимски и посвећен рад остварив су и реалан циљ којим су тог дана били поносни Лапово, и цела Србија.

Након 8. августа, сведочимо вредном и посвећеном раду новог складишног центра никлог у нашој вароши. Зато будимо јединствени, сложни, храбри и вредни пред изазовима који нам следе. Растимо и развијајмо се заједно са нашом вароши којој се увек радо враћамо.

Данијела Вулићевић

150 ГОДИНА ОД ОСНИВАЊА ЧИТАОНИЦЕ У ЛАПОВУ

ЈУБИЛЕЈИ

Дан установе, 15. август, Општинска библиотека „Слово“ је обележила у интервалу од двадесет дана организујући три програма, један за децу и два за одрасле посетиоце. Истовремено, отпочела је обележавање значајног јубилеја – 150 година од оснивања Читаонице у Лапову.

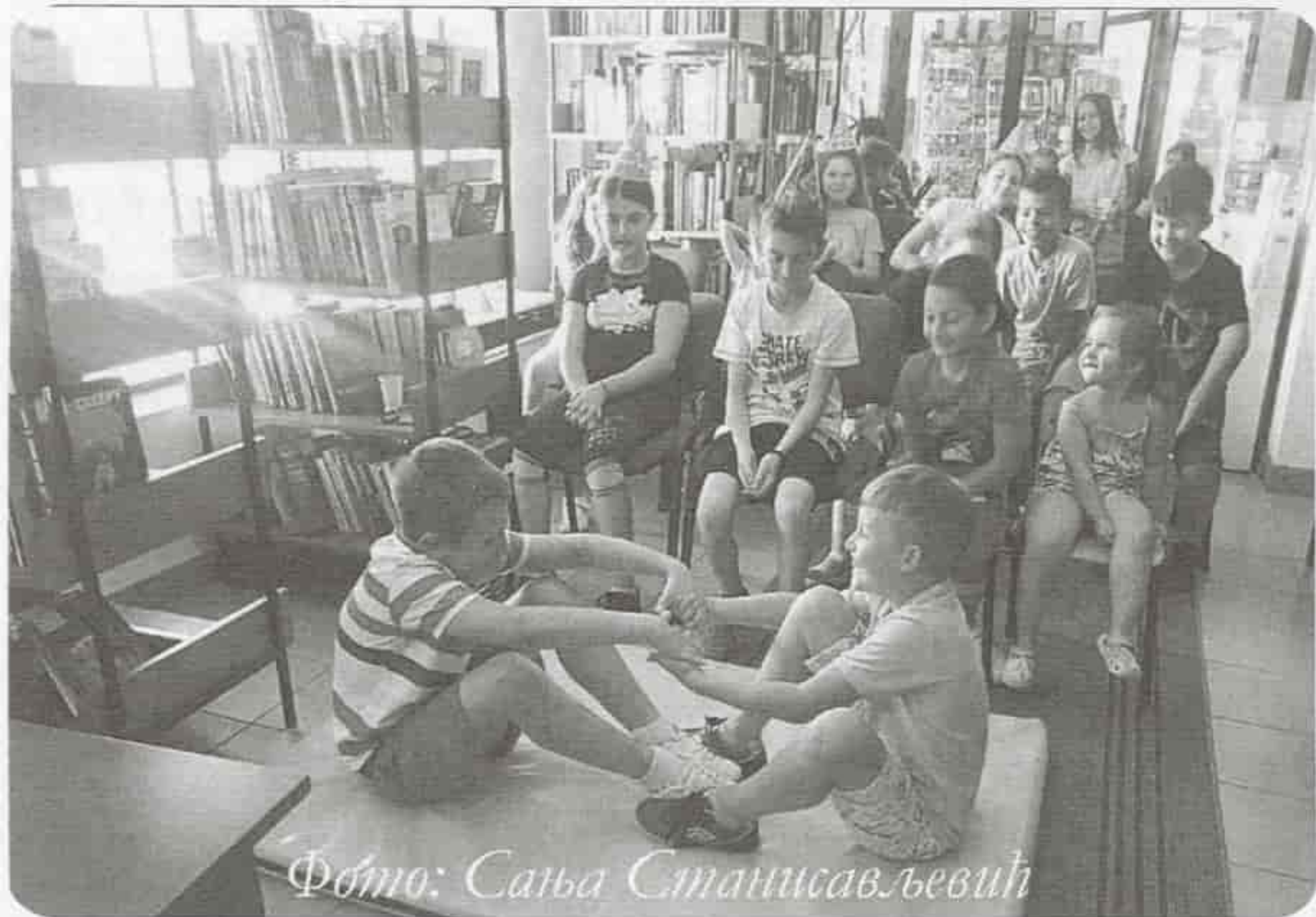

Фото: Сања Станисављевић

Др Милан Станковић у монографији „Лапово“ (1991) наводи да је у Лапову 1872. године основана прва Читаоница. О њеном оснивању је писао начелник среза лепеничког Министарству просвете у свом извештају од 19. марта 1875. године. Читаоницу је основало Друштво од 70 чланова. Од инвентара је имала „два астала и слику кнеза Милана“. На жалост, након три месеца, Друштво се због неслоге расформирало, али нам остаје значајан датум од пре једног и по века као зачетак библиотекарства у Лапову, као и могућност да истражимо шта се надаље у овој области у нашем завичају догађало.

Обележавање јубилеја нам је улепшао и поклон породице Лилчић из Лапова. У питању су књиге објављене пре сто година које носе печат из Лапова што отвара врата новим сазнањима о историјату библиотекарства у нашој општини.

За Дан библиотеке организовали смо Рођендаоницу, радионицу за све малишане који су са радошћу посећивали наше програме у оквиру „Летовања у библиотеци“. Рођендаоницу је водила Данијела Вулићевић која је са учесницама играла најпопуларније игре примењене у летњем програму. Игре су захтевале тимски дух, спретност, добру пажњу и концентрацију, богат речник и

смелост да се наступи пред групом.

Наредни програм је било предавање психијатра Милана Игњатовића „Јунг наспрам Фројда“. О учењу Карла Јунга, Сигмунда Фројда, њиховој сарадњи и пријатељству, али и о сновима, архетиповима, колективом несвесном и различитим приступима психотерапији са психијатром су разговарали Стеван Стефановић и Данијела Вулићевић. У разговор су се укључили и посетиоци са посебним поштовањем и симпатијама према нашем госту из Словачке који је младост провео у Лапову и поделио је са нама мноштво дивних успомена.

Милан Игњатовић је објавио осам књига, једну на енглеском, једну на словачком и шест на матерњем језику. Аутор је преко триста стручних текстова из области психијатрије. Медицински факултет је завршио у Новом Саду, а специјалистичке студије у Словачкој. Радио је у болницама и клиникама у Србији, Словачкој, Енглеској и Чешкој. Пасије су му фотографија и музика – већ четрдесет година свира саксофон.

На крају програма Милан Игњатовић је у нашој читаоници, имајући у виду јубилеј који обележавамо, рекао: „Књиге миришу. Књиге имају душу. Књиге су путоказ.“

Седми број нашег листа представили смо петог септембра. Присутнима се најпре обратила уредник Данијела Вулићевић. Затим је о историјату баточинске библиотеке и њеног огранка у Бадњевцу говорила в.д. директора Народне библиотеке „Вук Караџић“ Ивана Гавриловић Миладиновић. У свом излагању поменула је и огранак у Лапову који је функционисао све до оснивања наше општине. О Гаврилу Принципу, његовом кратком животу и сновима, као и о историјским приликама у Србији, Босни и Херцеговини и Аустроугарској тога доба, говорио је Стеван Стефановић. Данијела Вулићевић се осврнула на текст о Мирославу Антићу, објављен у рубрици „Великани српске књижевности“.

До краја године сви програми лаповачке библиотеке биће организовани у част јубилеја – 150 година од оснивања Читаонице у Лапову.

Фото: Зорица Мујковић

ПОРУКЕ ИЗ ПРОШЛОСТИ

РЕГИОНАЛНИ ПРОЈЕКТИ

О овогодишњем регионалном пројекту „Поруке из прошлости“ који организује Музеј града Зенице, а партнери су НВО Академија друштвених наука из Бијелог Поља и Општинска библиотека „Слово“ из Лапова, писали смо у броју 6 нашег листа, када само вас упознали са конкурсима у оквиру пројекта и циљевима сарадње ове три установе која постаје традиционална.

У међувремену се у Зеници, Бијелом Пољу и Лапову приступило реализацији пројекта.

У Лапову су радионице предвиђене пројектом одржане у сарадњи библиотеке са Средњом школом Лапово и Основном школом „Светозар Марковић“.

Радионицу „Жива реч у камену“ одржао је Филип Стефановић, археолог и кустос Завичајног музеја из Параћину кроз предавање „О стећцима у археологији и историји Балкана“ 14. јуна ученицима другог разреда Средње школе Лапово. За ученике: Валентину Филиповић, Александру Стаматовић, Милицу Ковач, Душана Радосављевића и Александра Павловића, одржане су још четири истоимене радионице, које су водили Стеван Стефановић и Данијела Вулићевић током маја и јуна. На овим радионицама полазници су упознати са историјским приликама у средњем веку, свакодневним животом, обичајима и ширењем хришћанске вере. Вежбали су писање кратке приче у жанру фантазије, фантастике и хорора на примеру „Приче о змају са Ртња“ Стевана Стефановића и „Кратких прича“ Давида Албахарија.

Приче поменутих ученика, али и Анастасије Симић из Лапова, ученице Железничко-техничке школе из Београда, одабране су на конкурс и ушле су у зборник „Приче из прошлости јуниор(ка)“ који је објављен ове јесени у суиздаваштву партнерских установа укључених у пројекат.

Зборник је представљен ученицима Средње школе у Лапову 22. септембра. У програму су учествовали: директорка Средње школе Маја Марковић, дире-

кторка наше установе Данијела Вулићевић, дипломирани библиотекар Сања Станисављевић и заступљени аутори, ученици ове школе. Публика је имала прилику да уз звуке средњовековне музике послуша и одломке из одабраних прича младих писаца из Лапова.

Књижевну радионицу „Мали нотар“ за ученике основне школе одржао је 28. септембра Стеван Стефановић уз асистенцију Данијеле Вулићевић. Најпре је Стеван учесницима испричао како су изгледала средњовековна утврђења и села, и чиме су се становници бавили. Највише се задржао на делатности нотара, кроз занимљиво и духовито излагање. Затим су деца измаштала крај приче Данијеле Вулићевић о једном вредном нотару, прошавши корак по корак композицију приче, време и место радње, тему, идеју и ликове. У последњем делу радионице ученици су започели или написали читаву причу о малом нотару.

Две ликовне радионице „Светлост стећка“ за ученике основне школе одржала је 8. септембра магистар вајарства Сања Микић. Ученици су погледали видео-презентацију о стећцима аутора Филипа Стефановића, након што су од Данијеле Вулићевић чули о самом пројекту. Сања Микић им је говорила о стећцима са уметничког аспекта, а потом су приступили ликовном стваралштву. Резултат ове радионице је преко 30 одличних цртежа и десетак стећака од глине. Радови ученика биће изложени на изложби „Светлост стећка“ која ће у оквиру реализације пројекта бити организована октобра месеца у Лапову. Део изложбе ће бити и приче са радионице „Мали нотар“, а најуспешније ћемо објавити у нашем листу.

У Музеју града Зенице 16. септембра је отворен Фестивал "Траговима босанског краљевства" уметничким изложбама посвећеним средњовековним споменицима - стећцима и митолошким бићима.

Директор Музеја града Зенице Аднадин Јашаревић је истакао да је кроз уметност и повезаност институција и организација из три државе, Босне и Херцеговине, Црне Горе и Србије, остварен циљ пројекта "Поруке из

прошлости", који је финансијски подржан од стране Фонда за Западни Балкан кроз ИПА програм Европске уније.

У галерији музеја публика је имала прилику да види изложбу митолошких бића Татјане Миливојчевић из Сремске Митровице, изложбу фотографија стећака из Радимље Драгића Рабреновића из Бијелог Поља, као и изложбу илустрација групе аутора из Зенице и вајарских радова ученика из Бијелог Поља, коју је отворила у име партнера у пројекту Данијела Вулићевић, директорка наше установе.

У оквиру првог фестивалског дана одржана је и промоција књига "Речник словенске митологије" и "Речник српских митолошких бића", Тамаре Лујак из Београда. О књигама су осим ауторке говорили Аднадин Јашаревић, историчар Вернес Мензиловић и Татјана Миливојчевић. Осим Данијеле Вулићевић, отварању фестивала присуствовала је Маја Марковић, директорка Средње школе Лапово.

На тврђави Врандук у организацији Музеја града Зенице у оквиру помезног фестивала 17. септембра, премијерно су представљене регионалне збирке кратких прича афирмисаних аутора и ученика из региона "Поруке из прошлости".

О књигама су говорили уредник издања Драгић Рабреновић, писац из Бијелог Поља и чланице жирија, књижевнице из Лапова и Зенице, Данијела Вулићевић и Емина Селимовић. Своје приче су представили неки од присутних аутора на фестивалу: Алма Зорнић (Сарајево), Тамара Лујак (Београд), Татјана Миливојчевић (Сремска Митровица), Динко Османчевић (Бања Лука) и Ади Кадрибашић (Зеница).

Приче из збирке „Поруке из прошлости - јуниор(ка)“, представили су ученици из Зенице и Тузле. Осим прича у књигама су заступљене и илустрације са тематиком стећака, па су тим поводом о својим ауторским радовима говорили неки од ликовних уметника.

Према речима чланица жирија обе збирке сачињавају квалитетне приче што је био једини критеријум да се и нађу у књигама.

"Збирку 'Поруке из прошлости' чини

27 прича аутора из пет држава, што говори о разноврсности и квалитету", истакла је Данијела Вулићевић, директорка наше установе. Она је додала да се у збирци за одрасле налазе приче неких од препознатљивих аутора у домену фантастике, а да су неке од прича за ученике на завидном нивоу због чега су се могле објавити и са афирмисаним писцима. Наша директорка се захвалила Средњој школи из Лапова на сарадњи, а Филипу Стефановићу и Стевану Стефановићу на учешћу у реализацији радионица.

Према речима Емине Селимовић, представнице зеничког музеја, препознаје се да млади читају познате ауторе фантастике попут Толкина и Џоане Ролинг, али и њихово стваралаштво и креативност. "Ученици су створили нове приче о већ познатим темама међу којима су стећци, краљеви и краљице са простора Балкана, или нека од митолошких бића са ових простора", напоменула је она.

Драгић Рабреновић, представник НВО Академије друштвених наука из Бијелог Поља је истакао да ће књиге бити представљене и у Црној Гори и Србији у циљу валоризације заједничке културне баштине и промоције књижевног стваралаштва. "Успјели смо да кроз вишефазни пројекат окупимо значајне ауторе из овог жанра, да повежемо ученике из више градова и спојимо ликовну и књижевну умјетност", закључио је. На крају је додао да је пројекат наставак вишегодишње сарадње која управо има за циљ указивање на важност суживота на просторима држава бивше Југославије, кроз заједничке културно-историјске теме.

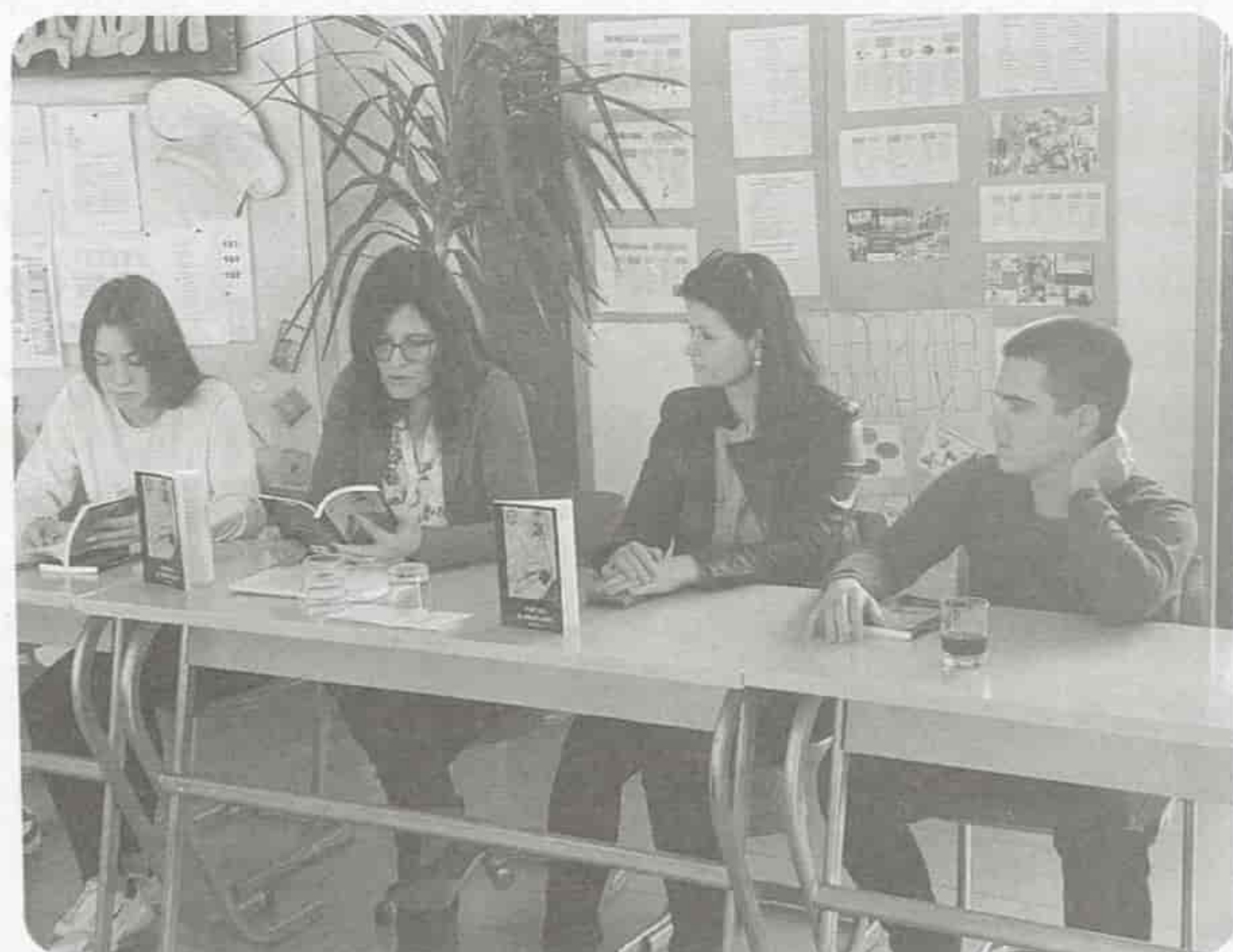

Фото: Маја Марковић

Топалов Оливера

Градска библиотека у Новом Саду
oliveratorpalov@yahoo.com

Малешев Тамара

Библиотека Матице српске, Нови Сад
tamara.tamarica.m@gmail.com

ВЕЛИКАНИ СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

ДЕВЕДЕСЕТ ГОДИНА ОД РОЂЕЊА МИРОСЛАВА АНТИЋА И ПЕСНИКОВА БИБЛИОГРАФИЈА У ИЗДАЊУ БИБЛИОТЕКЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ

Други део

О Библиографији Мирослава Антића Маре
Тодоровић

Још за живота о Мирославу Антићу и његовом плодноном раду као песника, сликара, новинара и филмског ствараоца исписано је много редова. Аутори текстова су тумачили, анализирали и оцењивали његов рад, чине то и данас. Микине песме и проза су превођени и објављивани¹⁰, сабрани у књигама, придружени антологијама или објављивани појединачно у периодици. У часопису *Дневник*, у ком је песник имао сталне рубрике, чланке је редовно писао годинама. Број критичких радова, уређивачки послови и избори песама других аутора од стране Мирослава Антића временом се повећавао. Његовом богатом опусу треба придодати и препеве песама са мађарског и словачког језика. Потребно је нагласити да је Мирослав Антић једно време био и уредник едиције *Прва књига* Матице српске. Везу са Матицом налазимо и у чињеници да је она издала његову другу књигу поезије *Плаво небо* (1954). Све ово било је више него довољно да се његов рад сагледа и са библиотечког становишта и да се почне размишљати о изради песникове библиографије.

Преданост раду, дугогодишње искуство, љубав према песниковом делу, као и многе друге врлине одредиле су Мару Тодоровић (1935-2022), библиотекара саветника Би-

блиотеке Матице српске, за овај обиман и захтеван посао. Како ауторка у предговору наводи, рад на библиографији трајао је дуго, у почетку уз помоћ Мирослава Антића, а после његове смрти рад се настављао захтевајући дуго и темељно истраживање великог броја најразличитијих извора, који су овде и наведени али и у сарадњи са Ралетом Обреновићем и Ференцом Фехером као познаваоцима Антићевог дела.

Рад на библиографији започет је 1982. године када је уз *Изабрана дела* Мирослава Антића у књизи 6, први пут објављена библиографска грађа. Стрпљивим радом, аналитичношћу и ентузијазмом Маре Тодоровић, рад је настављен. Велики број извора које је требало изнаћи, затим и проверити, касније обрадити и уврстити у библиографију, диктирао је потребно време које је требало одвојити да би крајни резултат био оно што имамо данас. Уз редован рад, али и послове који су се просто морали завршавати Мара је предано радила све до 1996. године када је комплетна грађа за библиографију Мирослава Антића била је унета у електронски каталог Библиотеке Матице српске. Оно што даје додатну вредност овој библиографији јесте и чињеница да је ово прва персонална библиографија која је унесена у електронски каталог Библиотеке Матице српске. Након што су се као издавачи Библиотеци Матице српске, придружили издавач *Прометеј* и *Меморијал Мирослав Антић*, 2001. године издата је *Библиографија Мирослава Антића*.

Библиографија почиње предговором ауторке који нас у првом делу подсећа на кратак и буран живот песника, а у другом нас ближе упознаје са начином рада на библиографији и са списком коришћених извора.

Библиографија има 751 страну и 3225 библиографских јединица подељених у две целине:

1. Дела Мирослава Антића у оквиру које су следеће групе: - Књиге (152 издања на осам језика, 55 издавача у 16 места) - Песме и проза у периодици, антологијама и другим зборничким публикацијама (1355 наслова) - Критике, избор и уређивање (59 библиографских јединица) - Новинарско публицистички радови (1172 библиографске јединице) и Препеви (80 библиографских јединица).

2. Литература о Мирославу Антићу која је подељена на: Књиге (6 наслова) - Критике,

10) Драшко Ређен: *Чаролија обичног*, *Дневник*, Нови Сад 1982, стр. 66

песме, успомене (401 прилог).

Библиографске јединице садрже комплетно урађене садржаје књига, са странама. Редослед јединица је по азбучном реду, а више издања једног дела поређана су хронолошки, и тако имамо информацију о броју издања. За сваку преведену песму утврђен изворни наслов и унет у библиографски опис.

Ови подаци говоре у прилог чињеници колико обиман рад је био потребан на самој изради библиографије али и о томе да је пре самог приступа изради било потребно размотрити најбоље принципе израде, поделу, ступити у контакт са аутором, сагледати додатне изворе потребних материјала.

Библиографију допуњује шест регистара:

1. Именски
2. Регистар антологија
3. Регистар наслова периодике у којима су објављене песме и проза
4. Регистар издавача
5. Регистар по језицима
6. Хронолошки регистар.

Овај број регистара говори о жељи ауторке да нам ова библиографија буде стварни извор што већег броја информација о свим врстама ауторства, антологијама и насловима периодике у којима су се појављивали радови песника, а и радови о њему. Издавачи Микиних дела и књига о њему разврстани су по местима, а унутар места, азбучним редом као и регистар по језицима. За проучавање рада и дела Мирослава Антића, сигурно ће помоћи и хронолошки регистар.

Књига је улепшана фотографијама песника: из млађих дана, са децом, са разних манифестација, док ствара, спава... црно-белим, и у боји. Следе факсимили Антићевих књига и рукописа.

О овом делу касније су се похвално изјаснили и захвалили ауторки. Миро Вуксановић и Гордана Ђилас у својим приказима у *Годишњаку Библиотеке Матице српске* и у *Панчевачком читалишту* (2003).

На крају рада цитираћемо Гордану Ђилас: „... Можда ће једнога дана неко од њих имати храбрости да се суочи са задатком да ову *Библиографију* настави тамо где је њен приређивач морао да стави тачку, од 1997. године надаље, и да нам тако пренесе суд времена о једном песнику и његовом делу, а тиме да и нама помогне да боље схватимо

време у коме сами живимо.“¹¹ Материјала сигурно има, а за узор како треба да изгледа репрезентативна персонална библиографија потрудила се Мара Тодоровић.

У време када је настајао овај чланак, затекла нас је тужна вест да се упокојила Мара Тодоровић и зато би смо се кратко осврнули на њен живот и рад.

Одмах на почетку да кажемо да је Мара дала велики допринос развоју библиотекарства код нас и да смо у овом додатку у прилици само овлаш да се с дотакнемо свих Мариних радова и ангажовања.

Мара је 1971. године почела да ради у Библиотеци Матице српске у Матичној служби. Када се тих година успоставио обавезни примерак Војводине и Србије, библиотека је основала Одељење обавезног примерка, а Мара је организовала његов рад. Одласком у Градску библиотеку у Новом Саду, на кратко прекида рад у Матици, али се по позиву враћа 1975. године и руководи Одељењем именске обраде. За време свог дугог и плодносног рада реализовала је више значајних пројеката: Реституцију и стручну обраду Спомен-библиотеке карловачке гимназије, обраду фонда Епархијске библиотеке у Сентандреји, библиографско-каталошку обраду личне библиотеке епископа будимског Георгија Зубковића.

Приређивала је презентације књига, изложбе и каталоге у Штутгарту, Паризу, Бечу и направила је избор за изложбу књига „Дани културе Србије“ у Москви. Мара Тодоровић је била председница Друштва библиотечких радника Војводине и Комисије за каталогизацију Заједнице националних библиотека Југославије.

За време четрдесетогодишњег рада добила је више награда: за заслуге за унапређење библиотекарства Друштва библиотекара Србије, Дипломе за стручну поставку Библиотеке у Зрењанину, Повељу и плакету Народне универзитетске библиотеке Косова и Награду „Мирослав Панић-Суреп“.

Библиотека Матице српске је 2018. године Мари Тодоровић доделила захвалницу за изузетан допринос унапређењу и модернизацији рада Библиотеке Матице српске.

На крају можемо да кажемо да је Мара Тодоровић и за живота, а и сада када није међу нама, била и остала узор како треба волети свој посао, предано радити, усавршавати се кроз цео радни век, савладавати

11) Гордана Ђилас: *Портрет за вечност. Мара Тодоровић, Панчевачко читалиште, Панчево, 2003, стр. 57*

све препреке, овладати новим знањима и бити омиљен међу колегама. Памтиће је и генерације младих библиотекара које је учила новим вештинама, а касније и радо помагала кад год је требало.

Желимо вечан спомен нашој драгој Мари!

Библиографија:

1. Вуксановић, Миро. „Цео Антић у библиографском огледалу”. Годишњак Библиотеке Матице српске 2003 [шт. 2004]:163-165.
2. Ђилас, Гордана. „Портрет за вечност : Тодоровић, Мара“. Панчевачко читалиште. Год. 2, број 2 (мај 2003): 56-57.
3. Поповић, Радован. Војвођански разговори. Суботица: Минерва, 1981.
4. Поповић, Радован. Антић њим самим. Београд: Службени гласник, 2009.
5. Ређеп, Драшко. Чаролија обичног. Нови Сад: Дневник, 1982.
6. Тодоровић, Мара. Издања „Плавог чуперка” Мирослава Антића : 1965 - септембар 1990. Нови Сад, Мокрин: Културно-просветна заједница Војводине : Меморијал Мирослава Антића, 1990.
7. Тодоровић, Мара. Библиографија Мирослава Антића. Нови Сад, Мокрин : Библиотека Матице српске : Меморијал Мирослава Антића : Прометеј, 2001.

Фото: Гордана Мркаљ

Љиљана Павловић Ћирић

ПОЗДРАВ

Мирославу Мики Антићу

Ако те питају
Где се у теби песник скрива
Реци: дубоко негде снива
Ушупкан у своје жеље баршунасте
Нека не скитају
Нека пажљиво прочитају
Мапу срца што у потиљак тиктака
Јер не може свака птица на југ да стигне
Ни да се високо под облаке дигне
Као што песник може.
Ако те питају
Шта је његова снага, реци:
О, душо драга, не знаш ти
Колико песник може;
Он живети може и без коже,
Јер своју ионако распростире у стих.
Ако те питају шта песник једе, шта пије
Где ноћи, реци му: полако!
Све ће доћи на своје кад једном разумеш
да није важно
Да л' једе поврће или воће,
Песник може, ако хоће,
Да вечера риму, ил' попије стих.
Па њега храни лет ластавица ноћни зов
зрикаваца
И грли га дрхтај зовин,
Ушупка га хук совин
И шта му више треба од залогаја неба?
Ако те питају:
За чим песник чезне, од чега дрхти,
Чему се нада, реци:
Песник је неон што над мраком влада
Пахуља што у туђој сузи грезне
Не треба њему угођај неки
Само да нема злопата худа
На лопти овој коју свемир котрља
Није му потребно триста чуда
Срећан да буде. Знај, песник понекад и
сам забрља,
Ал шта ће, песник је
И шта му више треба од залогаја неба?
(Песма је објављена у ауторкиној збирци
„Благо царице Радованице“)

РЕГИОНАЛНА САРАДЊА

Тежњу партнера у регионалном пројекту „Поруке из прошлости“, повезивање културних посленика из земаља Западног Балкана, наставили смо кроз сарадњу у другим сегментима пословања.

Аднадин Јашаревић је моју молбу да фотографишем експонат из Музеја града Зенице за потребе нашег листа у оквиру текста Стевана Стефановића о Гаврилу Принципу, преточио у значајан редове који следе у наставку.

Аднадин Јашаревић

ОКОМ КАМЕРЕ УОЧИ ПРВОГ СВЈЕТСКОГ РАТА

Валтер Тауш (Walter Tausch) био је аустријски фоторепортер из 20. стољећа, са сједиштем у Сарајеву, који је снимио последње снимке аустријског надвојводе Франца Фердинанда и његове супруге неколико минута пре њиховог убиства 28. јуна 1914. и документирао хапшење осумњиченог у Сарајеву, за којег се погрешно веровало да је Гаврило Принцип. Таушове фотографије продаване су и објављиване широм свијета, што је изазвало шок и бијес јавности. Сlike Валтера Тауша дио су сталне збирке фотографија Хисторијског музеја Босне и Херцеговине.

Валтер Тауш је био власник атељеа Photographische Kunstanstalt Sarajevo (Фотографски умјетнички институт) поред Аполо театра, у Улици Куловића у Сарајеву. Тауш се преселио у Сарајево у име аустроугарске владе 1910. године и одмах отворио свој атеље. Тауш је постао предсједник „Удружења професионалних фотографа“ из Босне и Херцеговине.

Тауш је снимио долазак надвојводе и војвојткиње на Илици, у окупирану Босну, по доласку на жељезничку станицу, поздрав војвојткиње Хохенберг од стране шефа државе у хотелу Босна на Илици, одлазак пара из града након првог бомбашког напада и, неколико минута прије кобног револуционарног напада 28. јуна 1914. године, путовање аутомобилом улицама, укључујући и сцену првог (бомбашког) напада Недељка Чабриновића, и испраћање убице Гаврила Принципа и његових другова у затвор.

Валтер Тауш се сматра професионалним фотографом који је снимио мјесто атентата. Његова професионална репутација објашњава зашто је успио осигурати акредитацију као службени фотограф за вријеме трајања надвојводине посјете Сарајеву, те

зашто је највјероватније аутор култне слике хапшења осумњиченог у Сарајеву. Österreichs Illustrierte Zeitung је заслужан за прослављавање Валтера Тауша на својој насловници од 5. јула 1914. са сликом хапшења. Валтер Тауш је био један од ријетких Аустријанаца који је остао у Сарајеву након Првог свјетског рата, 1919. године сликао је сарајевску стару чаршију.

Салон камера, којом су снимани догађаји у Сарајеву, израђена је 1895. године у бечкој радионици R. Lechner. Чудним је путем из руке у руку, доспјела у колекцију Музеја града Зенице. 1910. године у Босну је донио аустријски фотограф Валтер Тауш. Камеру је продао фотографу у Зеници Дервишу Имамовићу. Њен последњи власник, фотограф Мурат Јашаревић, поклонио ју је музеју 2007. Камера је још увек функционална.

Извори

• Wade, J. (2020). Камере у рату: Фото опрема која је снимала 100 година сукоба – од Крима до Кореје. Pen & Sword Military. ISBN 978-1-5267-6013-5.

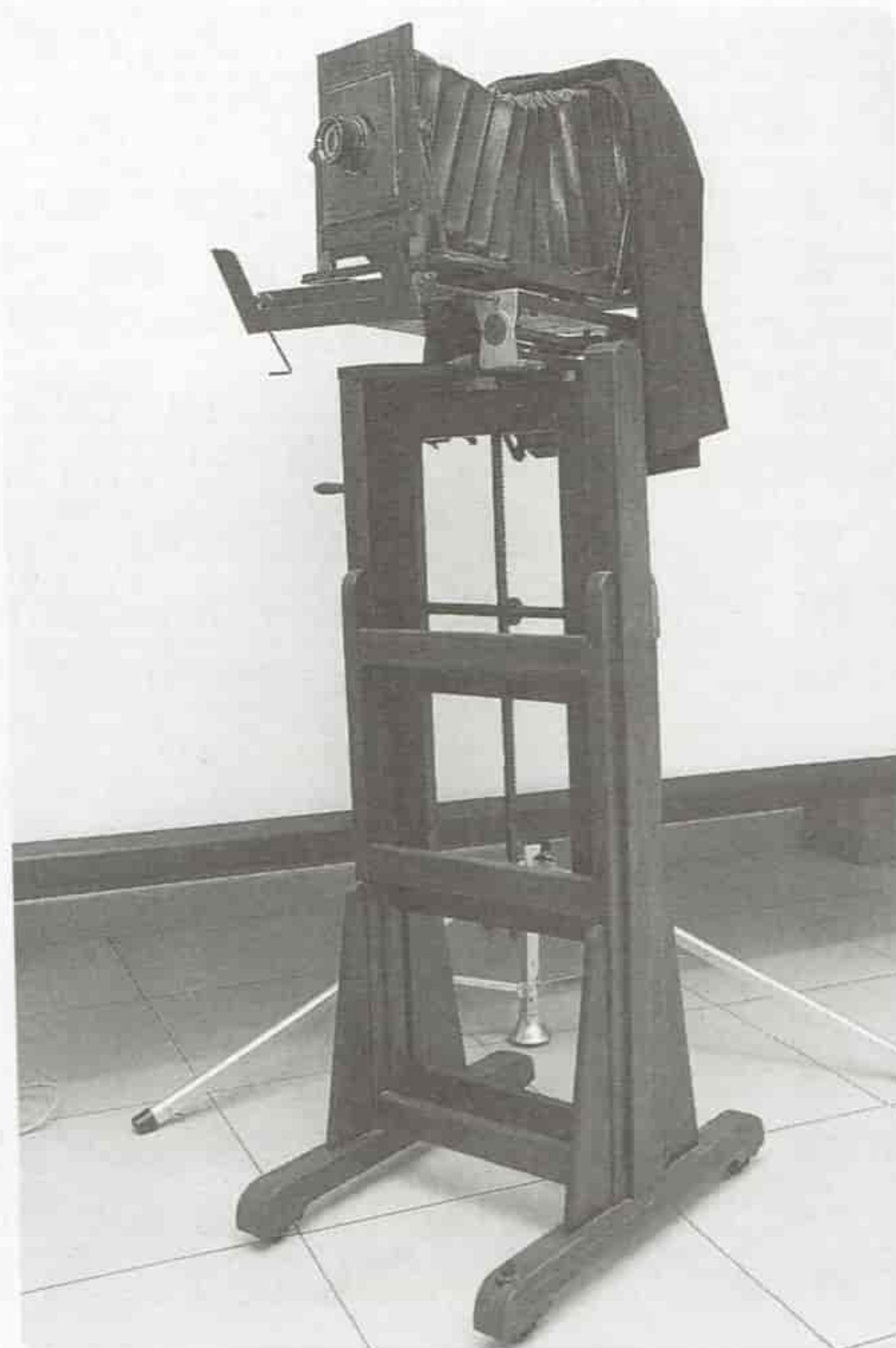
• „Wechselvolle Geschichten“ [Приче за промјену]. Fotoinstitut Bonartes (на њемачком).

• Christoph Hamann. „Das Attentat von Sarajevo 1914: Visuelle Strategien der Zeitgenössischen Bildpresse Österreichs“ [Покушај атентата у Сарајеву 1914: Визуелне стратегије савремене аустријске сликовне штампе]. Fotogesichte (на њемачком).

• „Визуелни архив Југоисточне Европе“. VAZA. 1964-09-06.

• Agstner, R. (2013). 1914: Das andere Lesebuch zum 1. Weltkrieg. Unbekannte Dokumente der österreichisch-ungarischen Diplomatie. Forschungen zur Geschichte des österreichischen Auswärtigen Dienstes (на њемачком). Lit. ISBN 978-3-643-50530-9.

• „Хисторијски музеј БиХ“. Хисторијски музеј БиХ. 1944-05-25.

ПРИНЦИП

Други део

ДНЕВНИК ЈЕДНОГ БИБЛИОТЕКАРА

*Трамо се време вуче
И ничег новог нема,
Данас све као јуче,
Сутра се исто спрема...*

*И место да смо у рату,
Где бојне трубе јече,
Ево нас у казамату,
На нама ланци звече.*

*Ал' право је реко
пре Жерајић, соко сиви
Ко хоће да живи, нек мре,
Ко хоће да мре, нек живи.*

Принцип се јавио као добровољац српској команди у Прокупљу након избијања Првог балканског рата. Међутим, српски официри, пре свих Воја Танкосић, враћају га назад, јер нису желели да седамнаестогодишњи младићи, Срби из Босне, узалудно гину.

Тада је Краљевина Србија била идеал за све прекодринске Србе, као и за Србе из Славоније, Барање, данашње Војводине, али и за Далматинце и све Југословене у то доба.

Једина слободна јужнословенска држава.

Победама у балканским ратовима Краљевина Србија се наметнула као лидер на Балкану и као предводник будућег југословенског уједињења. Још, били смо и узор демократије под краљем Петром, земља слободног сеоског поседа, са већим процентом људи који су имали право гласа од Велике Британије.

Слободни сељак у Србији има свој приватни посед, власник је земље, још из доба Карађорђа. Земљишни поседи нису у свим деловима Краљевине Србије велики, али су наши. Наши дедови су били власници земљишта. Од 1868. године тај сељак излази и на изборе и гласа.

Због тога Гаврило и његови саборци гледају на Краљевину Србију, као на мајку, као на узор, самим преласком Дрине, сељак који је у Босни био у власништву свог спахије, у Србији је постојао слободан. Сваки пут када би долазио у Србију, Гаврило би назад у Босну понео комад слободне српске земље и односио би на гроб Бранка Жерајића, свог великог политичког узора у Сарајеву, на Кошеву, сматрајући да је Жерајићев гроб идеално место да се српска и босанска земља измењају. Наиме, Жерајић је 1910. покушао да изврши атентат на Фердинанда који није

успео. Након тога атентатор се убија у Сарајеву, на Царевој ћуприји.

Припадници Младе Босне веома брзо улазе у контакт са припадницима војно-политичког удружења Ослобођење или смрт, познатијег као Црна рука. Црнорукци обезбеђују младобосанцима логистичку подршку, бомбе и пиштоље, оружје и обучавају ове дечаке. Међутим, све се дешава без знања виших официра Краљевине Србије, као и Николе Пашића и владе. Црнорукци су учествовали у Сарајевском атентату само идејно, наиме, од 1912. године припадници удружења Ослобођење или смрт сматрају да мора доћи до општих устанака јужнословенских народа против аустроугарске у циљу ослобођења и уједињења.

Постоје различита становишта о томе ко је од Младобосанаца организовао убиство у Сарајеву, Гађиновић или Принцип, по некима чак и Чабриновић или Грабеж. Они су били веома хетерогена група, међу њима је било националиста, српских и југословенских, али и социјалиста и анархиста. Себе нису називали Младобосанцима, нити су своју организацију звали Млада Босна. Они су себе једноставно називали: омладинци. Овај назив им је касније придодат на основу једног чланка Гађиновића из 1910. године а по узору на сличне организације истог имена широм Европе: Младу Италију, Младу Белгију, па и Младу Турску чији су савременици.

Они су решили да убију Франца Фердинанда још пре него што је објавио да ће доћи у Сарајево за Видовдан и извршити војни маневар.

Можете замислити, колико је ово било понижење за младе људе, носиоце нових револуционарних идеја о ослобођењу и уједињењу. Долазак Фердинанда у Сарајево за Видовдан, схватили су као директну провокацију.

Када судија пита младог социјалисту Чабриновића: „Како сте ви смели, како сте се усудили, да убијете престолонаследника и надвојводу? Чабриновић му одговара: „А како сте ви смели да нас окупирасте, да окупирасте Босну?“

Сам ток атентата показује низ грешака које је направио, случајно или намерно војни режим Оскара Поћорека. Иако су сви припадници завере који су извршили атентат били познати полицији, полиција није сматрала да је потребно да их приведе, током боравка надвојводе. Ово може бити случајни пропуст, али и намерни у оквиру конспирације аустријских и немачких обавештајних служби, али као што смо већ рекли, за то немамо нити један доказ. Децембра 1914. године, угарски мини-

Hamburger Woche

Vertriebs- und Abnahmestellen: Hamburg, Altona, Barmbek, Eimsbüttel, St. Pauli, Winterthorfer Platz 1, 1114

Donnerstag, den 9. Juli 1914.

Vertriebs- und Abnahmestellen: Berlin, Köpenick, Charlottenburg, Prenzlauer Berg, Mitte, Westend, Tempelhof, Neukölln, Kreuzberg, Prenzlauer Berg, Mitte, Westend, Tempelhof, Neukölln, Kreuzberg, Prenzlauer Berg, Mitte, Westend, Tempelhof, Neukölln, Kreuzberg

Die Verhaftung des Attentäters in Serajewo
Weitere Aufnahmen vom Attentat, von Serajewo und von der Feuerfeier auf Seite 3, 8 und 9 dieser Nummer.

Фото: Архива Музеја града Зенице

стар Иштван Тиса, за убиство надвојводе Франца Фердинанда директно оптужује Оскара Поћорек.

28. јуна у Сарајеву надвојводу је чувало само 112 полицајаца, и десетак детектива, између којих је раздаљина на појединим местима била и две стотине метара. На Франца Фердинанда атентат најпре покушава да изврши Недељко Гађиновић бацавши бомбу на престолонаследника и колону возила, ова бомба промашује циљ, одбија се од каросерије аутомобила и експлодира даље. При повратку из Градске вјећнице надвојводин возач погрешно скреће, пратећи аутомобил испред себе и тако наилази на позицију на којој је Гаврило Принцип, који испалује два метка и убија Софију Хотек и Франца Фердинанда.

Касније, на суђењу, Принцип је рекао да се каје за убиство Софије Хотек, и да му то није била намера.

Младобосанци су у затвору мучени на најстрашнији начин. Принцип стално понавља да су они хтели да се жртвују. Иследник га пита: „Ви верујете да може да се умре за идеале?“, а он одговара: „Да!“ Овом свесном жртвом Гаврила Принципа, прожетом видовданском, косовском жртвом и српским идентитетом, требало би да као штитом бранимо Принципово дело, али и саму његову жртву од ревизионистичке, хашке интерпретације света, где

су Срби приказани као терористи, а окупатори као жртве, а сам Принцип као анархиста и сатаниста.

Гаврило Принцип и двојица завереника су ухапшени одмах након атентата.

На суду, Гаврило Принцип говори о три разлога који су били пресудни да се омладинци одлуче на атентат: лоше социјално и материјално стање поробљених кметова у Босни, затим антисрпски, рекли би и Кафкијански процес против Срба у Загребу, вођен 1909. године и најзад реформе које је извршио генерал Оскар фон Поћорек, учинивши Босну војним протекторатом, успоставивши војну управу.

Позива се на Русина Сечинског, који је убио хабзбуршког протектора Галиције. На констатацију да је био под утицајем великосрпске пропаганде, Гаврило одговара да ништа од штампе из Србије и није могло да дође до њих, због цензуре, већ да су они читали хрватску штампу која им је дотурана. Где су опет могли да читају о читавом низу атентата на крунисане главе, престолонаследнике и председнике владе, тиране, широм света у периоду од деведесетих година деветнаестог века до те 1914. Од убиства италијанског председника владе 1894. у низу, утњетени и понижени људи у Европи, устају против терора империјализма, један за другим извршавају се атентати најпре на француског председника Садија Карноа, затим на царицу Елизабету, па италијанског краља Умберта, не заборавимо и 1903. је убијен краљ Александар Обреновић, касније је убијен и португалски краљ са престолонаследником. Серија ових атентата завршава се убиством грчког краља 1913.

Због тога Принцип данас и не може бити популаран, као и краљ Александар Карађорђевић ни за националисте ни за демократе, баш због његове изворно европске идеје које и није био свестан, али и своје антиглобалистичке идеје, која му је била звезда водиља. Управо због ове чињенице српски књижевник Владимир Пиштало, добитник Нинове награде каже да један антиколонијалистички јунак попут Принципа, не може бити херој у колонијалистичком свету.

Гаврило Принцип, будући српски и југословенски националиста, био је идеалиста, човек спреман да се потпуно жртвује за своје идеје, али и Европејац, чак много више него што је и сам био свестан тога.

Гаврило Принцип није дочекао васкрс српског народа, умро је у затвору 1918, пативши за својим народом, за српским народом. Тамничари су му стално преносили вести да је Србија пропала...

ПЛЕС ЦРНИХ БОРОВА

НА КОРЗОУ КРОЗ ВЕКОВЕ

Стајала је изазовно испред великог огледала фиксираним око хоризонталне осовине играјући се праменовима косе. Одроз је припадао тридесетдеветогодишњој банкарској службеници у црвеној хаљини. Придржавала је импровизовану пунђу несвесно пућећи усне. Изненада је пустила да јој коврџава коса падне на рамена. Ухватила је руб уске хаљине и уз увијање тела повукла је на горе пребацујући је преко главе, остајући само у црном чипканом вешу. Бесно је села на ивицу кревета по коме је била разбацана одећа. Са ватром у очима посматрала је русвај у соби. У недостатку времена зграбила је избледеле фармерке навлачећи их у журби. У пар брзих потеза нанела је шминку на лице тек због корекције како би прикрила ситне боре у угловима бадемастих очију и у луковима који су заграђивали њене усне.

Толико цимање зарад шачице људи које није видела двадесет година за неке би било бесмислено, али имајући на уму да ће међу њима бити и њена љубав из младости, онда ово спремање и није било нека жртва.

Након свих перипетија не може се рећи да је била задовољна својим изгледом с обзиром на то да је Хелена Дојчинов по природи била прилично несигурна у себе готово целог свог живота иако за то објективно није имала разлога.

Излетела је из собе остављајући за собом цветни мирис парфема. Трчећим кораком се спустила низ расклимано дрвено монтажно степениште. На одмористу је застала сетивши се да је кренула без торбице. Вратила се до собе и одмах започела потрагу за црвеном ташном у облику писма у којој су се налазили мобилни телефон, свежањ кључева и документи. Док је грабила ташну која је лежала испод свилене мараме на сточићу тик уз огледало, искористила је прилику да још једном баци поглед на сребрну површину. Делимично задовољна виђеним, затворила је врата осећајући снажне откуцаје срца у грудима.

На путу за гаражу, у глави јој се осмехивао Филип Бакић од милоште зван Бакоња, вешти дечко фудбалских терена са златном косом која се као море таласала док би трчао за лоптом. Филип је недуго након завршетка средње школе добио понуду да игра за немачки фудбалски тим и од тада му се губи сваки

траг. Хелена се све ове године сећала њиховог површног пољупца на великом одмору у дубокој ниши мрачног ходника кад је завукао своје неспретне руке у спиралне праменове њене косе привлачећи малу цугласту главу свом лицу и спуштајући своје пуне усне на њене топле и меке. Препрека у виду гаражних врата тргла је Хелену из слатких сећања.

Села је у тојоту, гурнула кључ у контакт браву и окренула га. Ауспух је снажно запарао по њеним бубним опнама. Погледала је у напрсли ретровизор и изашла у рикверц напусту улицу. Загледана у низ типских кућа које су се разликовале само по боји фасада, могла је да види своје родитеље кроз отворене трачице венецијанске завесе како седе у дневној соби и играју карте. Изнад дневне налазила се њена соба која је сад била у мраку, а изнад ње небо посуто звездама. Изашла је из аутомобила, брзим кораком отишла до клизних врата гараже и једним снажним цимом их затворила. Вратила се у кола, још једном бацила поглед у ретровизор и са нестрпљењем кренула у неизвесност.

Након непуних деведесет минута монотоне вожње аутопутем појављивање зелене путоказне табле за излаз са исписаним местом снажно је убрзало рад њеног срца. Противши знаковна упуства Хелена је убрзо ушла у центар Лапова ушпушкан раскошним крошњама липа. Дочекало је мирно суботње предвечерје испуњено заводљивим мирисом касног пролећа. Код зграде поште паркирала је аутомобил. Након пуних петнаест година бојажљиво је закорачила на дремљиви лаповачки плочник.

Не скривајући узбуђење радознало је кренула да обилази заборављене улице своје младости. Са сетом у очима приметила је да није било више старих места где су излазили као средњошколци. Наставила је омамљено да шета дремљивом варошицом стидљиво ишчекујући неочекивано. Слике из прошлости враћале су се у поетичним налетима доносећи јој осмех на лице. Након пола сата скитње по лаповачким сокацима са тугом у зеницама, вратила се до свог аутомобила. Замишљено је села на возачево место. Плућа су јој се немирно скупљала и ширила. На крајевима трепавица висили су мали, водњикави кристали. Ројеви мисли враћали су је у прошлост. Тешко је дисала док је одсутно гледала кроз шофершајбну.

Сетила се свих оних зимски вечери када је као дете слушала страшне приче о натприродним бићима која се крију у

мраку по запуштеним врзинама око старог турског гробља. Присетила се мразних ноћи посутих звездама, блиставог месеца који виси над улицама и крововима клизећи тихо низ стрму страну шумовитог пропланка. Присетила се свих оних вечери неизговорених речи и безбрижних немира који више никада неће доћи.

Пискави гласови разигране дечурлије тргли су је из магновења. Прешла је шаком преко лица као да скида маглени вео са њега, болно је уздахнула, укључила навигацију и уз шкрипу гума упутила се према тајанственом брду Гвоздењак. Са дозом благе нелагоде убрзо је скренула са главне улице обасјане неонским рекламама у попречну која је водила ка излазу из вароши и даље према селу. Како су са видика полако нестајала светла града, тако је пут постајао све ужи, таман толико да се могу мимоићи аутомобил и бицикл. Игноришући нове околности, мрак и непознавање терена, Хелена је стисла папучицу за гас јурећи вијугавим блатњавим друмом. Само што је прешла мост преко потока, пењући се ка Гвоздењаку кроз прозор је угледала високу капију од кованог гвожђа са спиралним мотивима између шипки и шиљастим завршецима, која је крила нову кућу слабо осветљену, окружену претећим црним боровима. Занесена необичном грађевином није на време приметила лелујаву прилику обавијену мраком како прелази улицу. Снажно је стисла кочницу. Шкрипа гума, чинило јој се, чула се до саме вароши.

Тело непознатог мушкарца непомично је лежало на асфалту. Његова мало дужа плава коса била је уваљана у блато. Унезверена, почела је да дозива помоћ. Убрзо се крај ње створио неки старац избораног лица и грубог гласа и нека млађа жена која је панично позвала хитну. Намештајући левом руком шајкачу, старац је клекнуо поред човека који није давао знаке живота, покушавајући да му помогне. Након неколико минута стигла је и хитна помоћ. Брзо су несрећног човека унели у возило стављајући га на апарате. Уз непријатни звук сирене, амбулантна кола муњевито су се удаљила са места несреће јурећи према граду. За то време благи пролећни ветар је плесао провлачећи се између моћних грана црних борова. Његову језиву музику прекиде истрошен глас старца који онако више за себе рече:

- Од покојног Бакића сина си ударила. Није га дуго било у вароши. Мали је био одличан фудбалер. Немци су га обожавали. Ево већ два дана су били у овој кући преко пута. Чула се музика и весеље.

Славили су неку матуру. Ниси ти крива, дете, пијанчили су дан и ноћ.

Скамењеног лица, Хелена је гледала у избораног старца који гласно добаци комшији да је мали Бакоња фудбалер ударен колима и да се можда неће извући.

„Пупак Балкана”
(Лапово, 2020)

Карло Астрахан (1973, Brescia, Италија) књижевник, есејиста, новинар, дугогодишњи уредник књижевног програма у Библиотеци „Милутин Бојић“, у Београду. Из тог периода датирају његови, веома запажени, ауторски пројекти и редовни програми библиотеке: „Чајанка у 7 код Бојића“, „Бојићев поетски кутак“, „Библиотека у облацима“ и „Разговор са песником“. Почетком 2017. године приређује и зборник „Бојићев поетски кутак“, који библиотека објављује. Аутор је и уредник онлајн програма „Разговор с писцем“ Библиотеке „Веселин Маслеша“ из Лакташа. Аутор је и уредник редовног онлајн програма „Дијалози о култури“ Библиотеке „Димитрије Туцовић“ из Лазаревца. Био је уредник у „Књижевној речи“ и часопису „Култ“, сада је уредник у „Фокус вестима“. Идејни је творац Уметничке асоцијације „Клуб 9“ (2003) која је извршила огроман утицај на све потоње уметничке асоцијације мултимедијалног карактера. Такође, оснивач је и селектор традиционалне Вајарске колоније за студенте Факултета ликовних и примењених уметности, у Пролом Бањи, Сокобањи и Луковској Бањи. Већ десет година је председник Управног одбора Удужења уметника Србије. Његов први роман, *Паганска књижевара* (2009, Euro Giunti, Београд) доживео је три издања. Новелу *Пустоловине Стефана Хајдина* (2018) објављује за Народну библиотеку Зворник, а три године касније и новелу *Дневник Ходочасника*, у коиздаваштву Народне библиотеке Зворник и ИК „Либерланд“, Београд – чији је власник и директор. Карло Астрахан остварио је огроман идејни и стваралачки утицај на српској уметничкој сцени, како идејно, тако и окупљајући и представљајући најеминентнија имена српске културе у првим деценијама 21. века. Нарочит допринос дао је представљању и афирмисању младих талентованих аутора. Награду за најбољег уредника књижевног програма у Београду (Палилула) добио је 2018. године, а његова издавачка кућа „Либерланд“ добија Награду „Радоје Домановић“ за књигу сатиричних прича *Вање Булића Руте у глави* 2020. године. Живи и ради у Београду.

СЕОСКА БИБЛИОТЕКА У БАДЊЕВЦУ

II део

БИБЛИОТЕКЕ КРОЗ ИСТОРИЈУ

У Бадњевцу се прешло на сређивање и уписивање књига у мају... Отуда су резултати јако лоши а сачињени програм неће моћи да се реализује." Стална смена радника, неорганизовано радно време и недостатак стучног кадра у огранцима, негативно су се одразиле у реализацији програма о раду.

Од 1973. до 1992. године огранак ради половину радног времена, од 1992. до 1995. повремено, због тешке ситуације у земљи и рата на територији Хрватске, радница је била на плаћеном одсуству.

Потешкоће у раду проналазимо све до 1978. године. У недостатку радника књиге издаје управник Дома културе при месној заједници, а радно време огранка прилагођава се према радним обавезама управника. Огранак ради три пута недељно по седам сати. Од новембра 1975. до краја 1976. године, огранак у Бадњевцу не ради, јер нема радника. Године 1977. извршена је примопредаја дужности између Небојше Мораче и Слободана Бабића. Слободан Бабић ради половину радног времена на месту књижничара у огранку. Огранак тада добија своју инвентарну књигу, књиге се уредно слажу на полицама, фонд броји 1991 примерак, углавном белетристике. Слободан Бабић 1979. године одлази на одслужење војног рока, до његовог повратка у огранку ради Новица Вујић. На месту књижничара у Бадњевцу Слободан Бабић остаје до децембра 1981. године, када прелази у централно одељење у Баточини. У огранку се потом смењују Биљана Ристић, Јелица Лазић, која је само у испомоћи, а затим радници основне школе, раднице Месне заједнице, до доласка Гордане Братковић, децембра 1985. године, која је читав свој радни век провела у Бадњевцу. Све до 1995. године Гордана Братковић ради пола радног времена, а потом сваког радног дана од 7:30 до 15 часова. Гордана Братковић је 2021. године добила звање самосталног књижничара, а уручена јој је „Септембарска награда“ за године труда и рада у огранку.

Ако бисмо посматрали број корисника од 1965. до краја 2020. године могли бисмо да уочимо, да је у години оснивања било 130 корисника, док се број корисника већ у следећој години преполовио. Број корисника је постепено растао, па 1977. године извештај о раду бележи 237 корисника, иако је огранак у тој години ради повремено. Број корисника 1986. године био је 234, а огранак ради половину радног времена. Број корисника је у опадању све до 1992. године, када запажамо раст броја корисника 177, а тренд раста ће се наставити до 1997. године када их је било највише - 251 корисник.

У последњих двадесет година број корисника опада због великог броја информација које су свима доступне путем интернета. Највећи број корисника (167) забележен је у 2001. години, а најмањи (50) корисника у 2007. години. Бадњевац по последњем извештају има 65 корисника. До смањења броја корисника у току прошле године је дошло због реконструкције основне школе, па су ученици нижих разреда похађали наставу у Жировници, а ученици виших разреда у основној школи у Баточини. Ако посматрамо статистичке извештаје од оснивања до данас, можемо да закључимо да се број корисника троструко смањио. Охрабрује нас чињеница, да школу у Бадњевцу данас похађа више од сто ученика, па ће у складу са тим и број корисника бити повећан.

Структура корисника у Бадњевцу није се драстично мењала од оснивања огранка до данас. Највећи број корисника су чинили ученици основне школе (деца до 14 година, према старој статистици), потом ученици средње школе, запослени - службеници и пољопривредници, док је број осталих категорија корисника био готово занемарљив. У последњим годинама бележимо повећање броја корисника у категорији пензионера и предшколаца, док је број корисника у категоријама ученика основне и средње школе највећи. У складу са структуром корисника, данас се највише чита домаћа и страна књижевност, као и дечија књижевност. Некада су се читале књиге из области науке и технике, пољопривреде, спорта и марксизма, што је карактеристично за сеоско подручје у коме се огранак налази.

Фонд се увећавао сваке године, осим

1966. године, када није било набавке и 1976. године, када огранак није радио. Године 1972. књижни фонд је срећен према МКД систему, по стручном и именском каталогу. По УДК систему књиге су сложене 1977. године, када је формирана прва инвентарна књига. Највећи проблем представљао је несрећен простор, недостатак полица, како би књиге биле правилно распоређене. Фонд књига у огранку је 1974. године повећан за 198 књига, јер је тада први пут посећен Међународни сајам књига. Највише књига 515 примерака, огранак је добио на поклон од различитих дародаваца 1977. године, а 1986. године набављено је 360 књига.

У периоду од 1992 до 1995. године, Библиотека је ушла у састав Културног центра „Доситеј Обрадовић“, па се новац из буџета улагао у културне догађаје, али набавке књига за централно одељење и огранке није било.

У последњих двадесет година највише је набављено 2015. године 383 књиге. За кориснике огранка на селу, јако је важна набавка актуелних издања, у складу са њиховим интересовањем. Приметили смо да у годинама када је било више средстава за набавку књига, број корисника је био повећан. Када књиге привлаче пажњу корисника и стално круже од корисника до корисника, знамо да смо направили добар избор.

Старе и похабане књиге су расходоване у појединим годинама, јер се строго водило рачуна о очувању фонда. Највише расходованих књига 236 било је у 2018. години.

Огранак је од оснивања добијао дневну штампу: *Политику*, *Фронт* и *Ревизију за село*, *НИН*, *Светлост*, *Село*, као и часопис *Весела свеска*, који је намењен деци. Од 1985. до 1993. године корисници су поред књига могли да позајме и штампу, што се према статистичким извештајима био један значајан вид услуга, који је огранак пружао корисницима. Број новина и часописа у огранку зависио је од финансијских могућности оснивача и био различит из године у годину. У годишњим извештајима проналазимо и податак да су новине набављане 2000. и 2001. године, после тога набавка дневне штампе вршена је искључиво за централно одељење у Баточини.

Чланарина у огранку је од оснивања до 2000. године била бесплатна, јер је

основни циљ, да се што већи број мештана заинтересује за књигу. Од 2017. године чланарина за предшколце, пензионере (старије од 70 година), лица са инвалидитетом и примаоце социјалне помоћи је бесплатна.

Од 2001. године формира се завичајна збирка, која данас броји 29 књига (завичајних аутора из Бадњевца и околине Баточине) и 4 серијске публикације. Огранак поседује осам примерака *Српске књижевне задруге* издатих између 1889. и 1898. године, поклон учитељског пара у пензији Настасије-Руже и Војислава Ђорђевића основној школи у Бадњевцу. На свим књигама уочавамо печат учитељског пара, штампил Народне књижнице и читаонице у Бадњевцу из 1950. године, где је руком написан број под којим су књиге заведене у књизи инвентара и печат књижнице из 1963. године испод кога се налази исти инвентарни број.

Правилником о раду регулише се однос књижничара према корисницима, књижном фонду и задацима које треба да обави. Посебно је важно да са корисницима књижничар разговара о прочитаним публикацијама и да им препоручује књиге. Књижничар је осамдесетих година прошлог века био дужан да организује културно-забавни живот места, аматерску делатност, приказивање филма, рад разних група и секција, приредбе и игранке и помаже у спровођењу акције „Сусрети села.“ Пошто је у огранку посао књижничара увек обављао један радник, сва одговорност била је на њему. Он је представљао читаву установу и био стуб културе у селу. Огранак у Бадњевцу, од свог настанка, па до данас није имао читаоницу.

Ново време и технолошки напредак донели су нове захтеве корисника: радионице за децу различитог узраста, организацију културних догађаја на селу, промоцију књига, предавања, трибине и продајне изложбе.

Врата библиотеке су отворена свима, без обзира на узраст, пол и образовање. Формирањем интернет кутка огранак је задовољио потребе нових генерација корисника и информатички описменио већи број старијих корисника. Посао библиотекара није више само да чува и обрађује књиге, већ да буде медијатор између књиге и корисника и свих других извора знања.

(наставиће се)

Александар Ђорђевић

НАМИГНИ КУЛТУРИ

КУЛТУРНА ДЕШАВАЊА

Фото: Александар Ђорђевић

Једина ствар која се у животу не може сачувати јесте време. Прави колекционари су драгоцени за сваку културу.

У недељу, 5. јуна 2022. године одржана је изложба средњовековне опреме и милитарије нашег суграђанина Саше Милосављевића. Саша је колекционар шлемова, ордења, војних ознака и униформи, фотографија, средњовековне опреме. Посетиоци изложбе су научили о љубави према историји и епохама, али и колико колекционарство захтева енергију, учење и време.

Кад вез прича...

... А један вез стигао је пре 15 година до Лапова и донео поруку да су нити траг који се може следити годинама. И тако је спојио вољу, љубав, традицију, а из дружења су основане „Моравске шаренице“. У суботу, 25. јуна 2022. године прослављен је јубилеј „Моравских шареница“. Концепт програма је осмишљен идејом да сви учесници и гости

направе један „заједнички вез“.

Башта Културно-туристичког центра „Стефан Немања“ Лапово је посебно била богата и улешпана предивним рукотворинама излагача (везови, плетене лутке, осликавани модни детаљи, слике од пресованог цвећа, народна ношња, декупажи, ракија...). Речи добродошлице упутиле су председница лаповачког удружења Зорица Петковић и председница Скупштине општине Лапово Мирела Раденковић. Кроз причу о домаћој радиности, традицији и вредностима, присутне су водили Дејан Ивановић и Александар Ђорђевић.

Бод по бод, слажу се боје и настају мотиви. Када настаје вез, заправо настају шаре, разних облика, разних боја. Коло су везли и венац плели у народним играма млади амбасадори културног наслеђа КУД „Лапово-Марковац“. Звукови инструмената, ритам и ноте ученика ОМШ „Божидар Трудић“, Смедеревска Паланка, стварали су линију боја. Својим раскошним и лепим гласовима, као склад етномузике и садашњости, музички састав „Одигитрија“ обојио је један мотив. Чаролију у ткању заједничког веза унеле су чланице певачког друштва „Икос“ у оквиру „Мелодрам“ музичке школе. Кроз лезу хармонике Михајло Петровић је наступом обликовао вез.

Права лепота путовања је у промени погледа на свет. Заједнички вез је наставио путовање даље. Симболично, нит је пресекла председница удружења и тиме послала поруку о везу који је причао причу о Лапову.

Комедија „Куде баш у Лапово“ домаћој публици је премијерно приказана у петак, 5. августа 2022. године у 20 часова,

Фото: Милан Хришум

Фото: Зорица Петковић

у биоскопу КТЦ „Стефан Немања“.

У петом, по реду, филму редитеља Дејана Ивановића, главне улоге тумаче: Живота Денић, Снежана Миљић, Јовица Николић, Славица Петковић, Радован Раша Цалић и други.

Филм који је спојио различите карактере ликова, музику, животне заврзламе једног Пироћанца који је путовао у посету ујаку и глумце-аматере, насмејао је и забавио гледаоце, док је у исто време направио критички осврт на један период из 1983. године.

Смех, доскочице и аплауз препуне сале наградили су ово филмско дело. Глумцима, организационој, техничкој и медијској подршци уручене су захвалнице.

На самом улазу, публику и госте је дочекала златна звезда, док је хол биоскопске сале био усклађен са тематиком филма (кафана, пословна канцеларија и спомен-обележје). Вече премијере улашвили су звукови трубача, ватромет и послужење.

Од Хлапове пољане, Цариградског друма, обала реке Велике Мораве, Лепенице и Раче, преко крајолика и ораница, дима и писка локомотиве до прве општине, школе и цркве, препричане су приче једног народа и једног места. Мало место, које својим посебним изгледом и лепотом враћа човека у време незаборавних утисака дечје

душе, спајајући богату историју са порукама садашњице. Лапово.

У суботу, 20. августа 2022. године су се сусрели путеви Лапова села и Лапова варошице.

Ове године се први пут одржала манифестација „Михољски сусрети села“ општине Лапово под покровитељством Министарства за бригу о селу, у сарадњи са Спортским савезом општине Лапово и КТЦ „Стефан Немања“, са циљем да оснажи стубове културе, пошаље лепу историјско-емотивну поруку живота и вредности Лапова.

Част да манифестацију отвори и награде додели имао је председник општине Бобан Миличић.

Екипе Лапово Варош и Лапово Село такмичили су се у дисциплинама: бацање камена с рамена, надвлачење конопцем, трка на 100 м, преношење воде, преношење јаја кашиком, јелечкиње-барјачкиње, круњење кукуруза, скок у даљ, стони тенис и мали фудбал. Свеукупни победник је екипа - Лапово Варош, али такмичарима је било најважније дружење.

Поред такмичарског дела, манифестација је била улепшана и културно-уметничким програмом – наступом КУД „Лапово“, певачког друштва „Икос“, музичког састава „Одигитрија“ и гостујућег КУД „Ђурђевдан“ из Новог Села.

Лепоту рада и љубав према раду показали су на својим штандовима: УЖ „Моравске шаренице“ Лапово Варош и Лапово Село, Удружење воћара и виноградара „Црвени брег“ Лапово, Средња школа Лапово, ПУ „Наша младост“ Лапово, ФК „Локомотива“ Храм Св. Петке, Лапово, Читалачки кутак - Снежана Тошић, Општинска библиотека „Слово“, Ликовни кутак и Удружење „Уметност занатства“ Свилајнац.

Током лета пресијавале су се златне, сребрне и бронзане медаље у Нишу, али су обасјале и Лапово успесима УЖ „Моравске шаренице“. За очување традиционално-културних вредности Актив жена Ниша доделио је дипломе: Зорици Петковић, Бисерки Којанић, Гордани Прљић и Снежани Панић Николић. У виду диплома и пехара УЖ „Моравске шаренице“ (Зорица Петковић и Весна Петровић) донеле су разгледницу и пренеле поздраве са 14. Етно сусрета у Нишкој Бањи.

Музички састав „Одигитрија“ је вредно наступао на затварању манифестације „Дани шљиве“ у Страгарима и у манастиру Манасија на отварању највећег витешког фестивала у Европи. Позориште увек нуди наду.

Другачији је доживљај реалности.

Овог пута, број посетилаца је премашио капацитете сале биоскопа.

За отварање нове позоришне сезоне у Лапову, КТЦ „Стефан Немања“ одлучио је да својој публици понуди комедију „Нека буде шта буде (само да је мушко)“ са популарним глумцима Сандром Бугарски и Владаном Савићем који су представили причу у славу брака, љубави, деце.

Од довитљивих препорука из књиге „Педесет нијанси – сива“, кроз заједничке жеље и маштања о будућности нерођеног детета, до изостављања једног слова у имену и тренутку који је покренуо емоције и изазивао обрт у животима ликова. Наравно, крај је био срећан.

КТЦ „Стефан Немања“ је затворио последњу страницу лексикона, и у предстојећем периоду најављују неколико изложби, као и почетак рада плесне секције „Ритам“. О актуелностима и дешавањима у области културе посетите званичну фејсбук страницу Културно-туристичког центра „Стефан Немања“ - Лапово.

#namignikulturi

Фото: Урош Томић

ПРВИ СЕПТЕМБАР

Фото: Архива Општине Лапово

Након топлих летњих месеци, септембар је позвао старе ђаке да се врате у своје школске клупе, а новима пожелео доброшлицу у једну нову етапу живота.

Полазницима првих разреда подршку је сада већ традиционално пружила и Општина Лапово. Пре самог упознавања са новим обавезама, учитељицама и другарима, наши прваци су заједно са својим родитељима уживали у уводној свечаности коју су за њих припремили нешто старији другари у дворишту потпуно реконструисане Основне школе. Најпре је свештенство Храма Свете Параскеве прочитало молитву за почетак школске године, благословило школу и њене ђаке, а затим су уследили игра и плес. Док су радосно и помало узнемирено посматрали како се на импровизованом подијуму прелива шаренило боја и стапају звуци музике и смеха, прваци су спремно чекали тренутак када ће званично приступити свом разреду и својој учитељици. По завршетку програма, отпочела је прозивка ђака по одељењима од стране учитељица. Током прозивке председница Скупштине општине Лапово Мирела Раденковић је сваком ђаку, у име Општине Лапово, уручила поклон, ранац са основним школским прибором и Граматиком српског језика која ће им служити све до 4. разреда. Поклоне у виду школског прибора припремило је и Коло српских сестара, те је председница месног одбора удружења, Весна Павловић уручивањем

истих, такође наставила дугогодишњу традицију. Након прозивке, учитељице су по формирању одељења, своје ђаке уводиле у учионице, на први час упознавања.

Након свечности одржане у Основној школи, представници Општине и Кола српских сестара посетили су ПУ „Наша Младост“ како би погледали програм доброшлице и новим предшколцима. Двориште установе испунила је дечија граја. Млађи другари су, из прикрајка посматрали прозивку својих другара у предшколске групе, родитељи су их чврсто и поносно држали за руке, а васпитачи су, на челу са директорком установе Јеленом Томић, срдечно дочекивали госте и причали са својом дечицом. Програм је отпочео химном, да би затим нови предшколци, али и јако талентовани глумци вођени васпитачем Зораном Солунцем, извели кратку представу и њоме направили увод ка прозивци. Док су васпитачи гласно позивали једног по једног члана своје групе, на средишту позорнице се срамежљиво, уплакано и весело окупљала нова дружина будућих првака, која је затим са својим васпитачима одлазила у своје нове чаробне просторије.

По завршеној прозивци, представници Општине и Кола српских сестара су имали прилике да се кроз разговор са директорком и запосленима упознају са радом установе, просторијама у којима деца проводе време, новим методама и програмом учења.

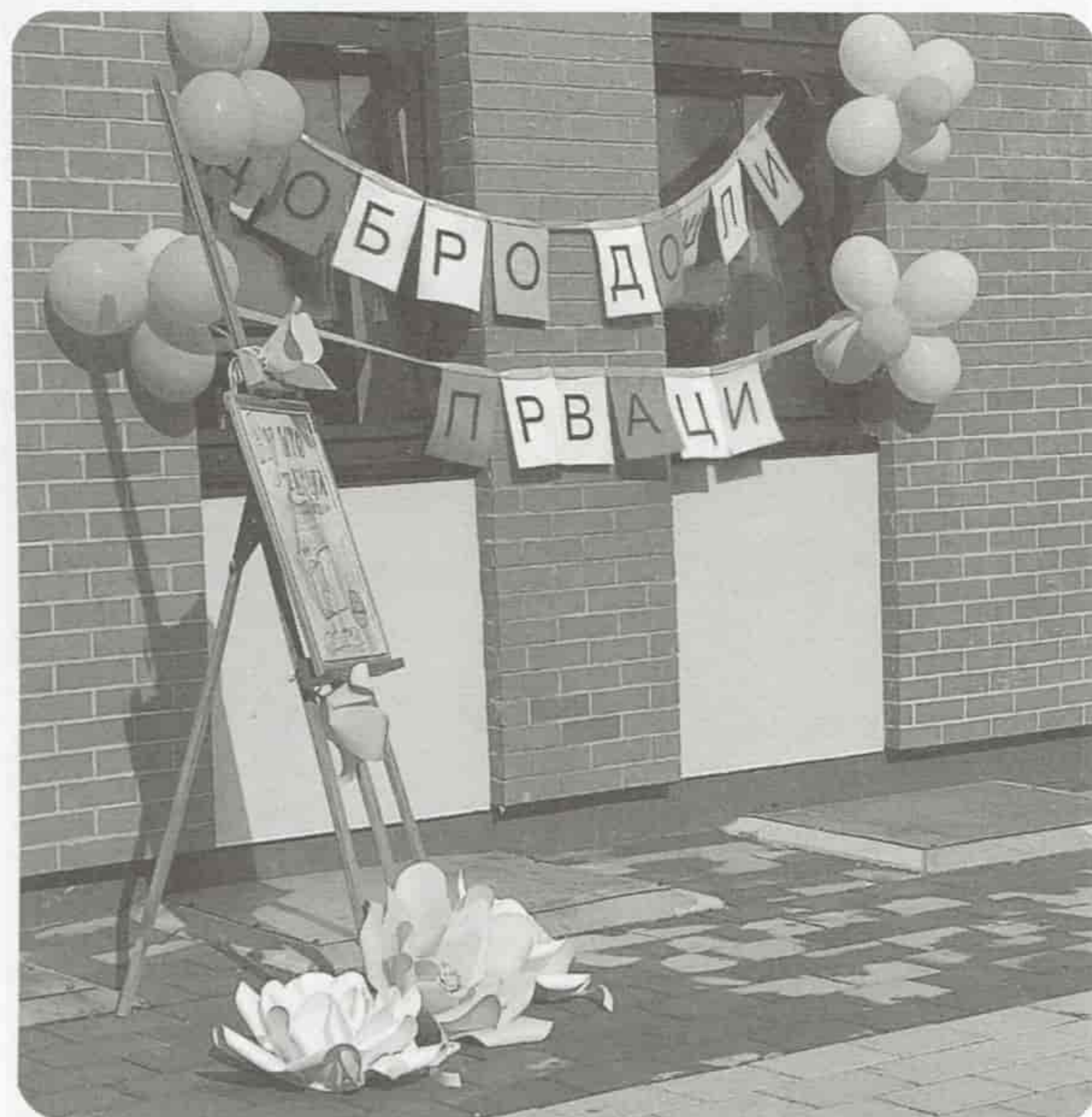

Фото: Архива Општине Лапово

Милица Станковић

ВРЕДНЕ РУКЕ ЛАПОВАЦА

ЛОКАЛНА САМОУПРАВА

На 18. по реду Сајму пољопривреде у Крагујевцу, одржаном у периоду од 8. до 11. септембра 2022. године, учешће су узели и представници Општине Лапово.

На штанду Општине Лапово представници Удружења воћара и виноградарара „Црвени брег“ и представници пчелара изложили су производе по којима су већ деценијама познати својим суграђанима а и шире, али и за свој рад вишеструко награђивани. Да је пољопривреда перспективна грана, показао је и млади пар из Лапова, који стоји иза бренда „Vitbery“, а који је на штанду изложио своје потпуно природне сокове, као нешто ново и веома тражено на

нашем тржишту, али и шире.

Штанд су употпунили и ручни радови талентованих чланица Удружења жена „Моравске шаренице“, док је за декорацију пропагандног материјала изрезбареног од дрвета, била задужена „Фабрикица“ из Лапова.

Милица Станковић

ЗА БЕЗБЕДНИЈИ САОБРАЋАЈ

У оквиру редовног годишњег програма Савета за координацију послова безбедности саобраћаја на путевима у општини Лапово, 16. јула 2022. године, у сали Скупштине општине Лапово, подељена су ротациона светла пољопривредницима са регистрованим пољопривредним газдинствима и власницима трактора.

Непосредно пре саме поделе светала, др Марко Маслаћ одржао је предавање о употреби и значају ротационих светала у саобраћају.

Редовним активностима Савета, које су годинама уназад постале и устаљена пракса, активно се и успешно ради на промоцији правилног понашања у саобраћају, улаже у саобраћајну сигнализацију, а полицијска станица снабдева новом и квалитетном опремом.

Милица Станковић

ИЗГРАДЊА СОЛАРНЕ ЕЛЕКТРАНЕ „DELASOL“ У ЛАПОВУ

Уз новоизграђени пут за Рачу, а на површини од око 12 хектара, у скоројјој будућности налазиће се Соларна електрана „DelaSol“. Ова електрана биће највећа бифацијална соларна електрана у приватном власништву у Србији.

За изградњу електране, снаге 9,913 MW, добијена је грађевинска као и све

друге потребне дозволе, те ће градња отпочети овог месеца. Инвеститор Милош Костић истиче да је планирани рок завршетка радова март 2023. године. Радови на изградњи електране поверен су компанији МТ-КОМЕХ.

Соларна електрана биће прикључена на трафостаницу и на годишњем нивоу производиће око 15000 MW/H.

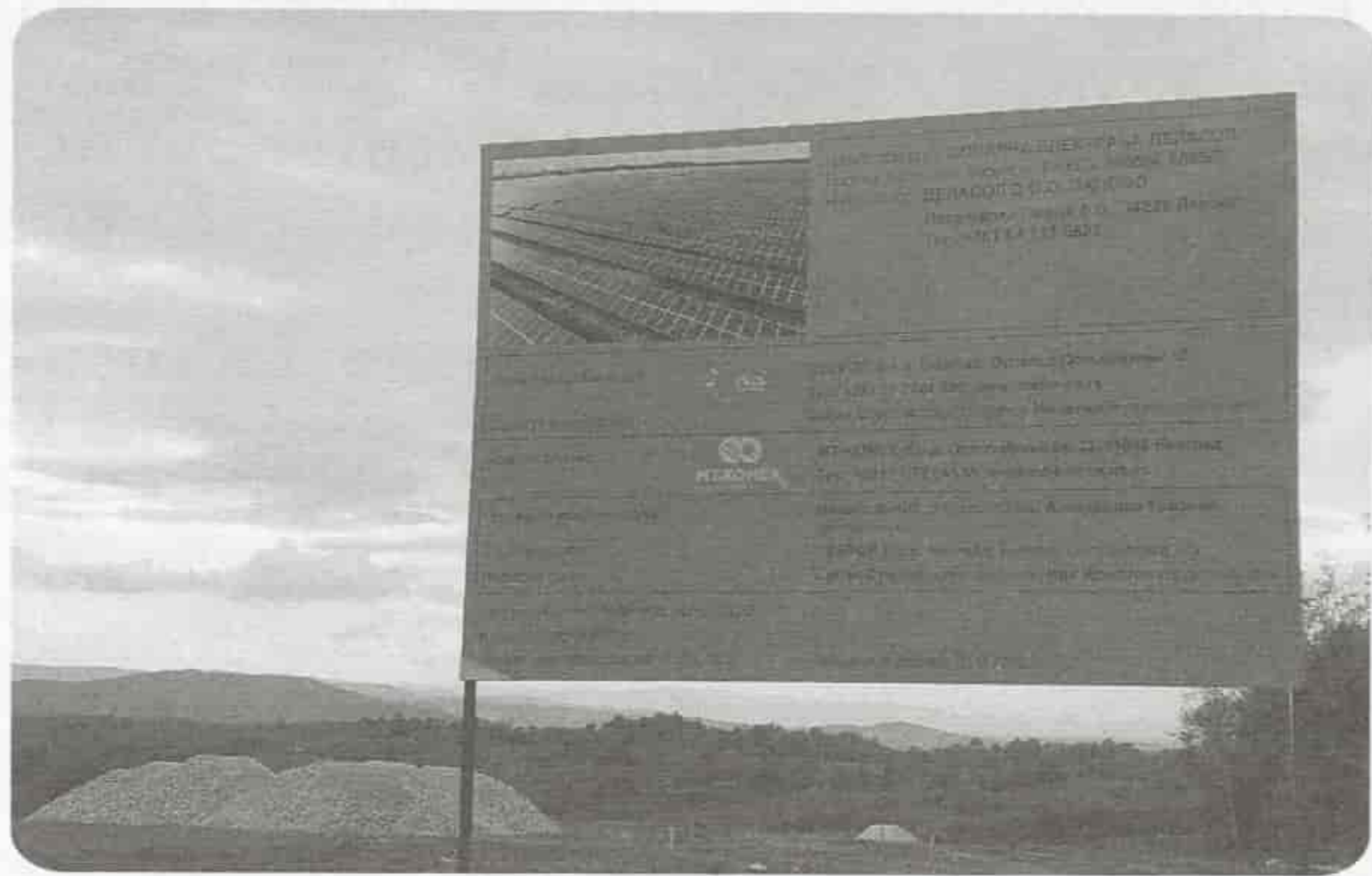

Фото: Данијела Вулићевић

Милица Станковић

ЛЕТОВАЊЕ ПОД ОКРИЉЕМ ЦРВЕНОГ КРСТА СРБИЈЕ

У периоду од 17. до 27. јула 2022. године, дванаесторо малишана из Лапова, узраста од 7 до 14 година, имало је прилике да у пратњи наставника, лекара педијатра и волонтера Црвеног крста, борави у Дечјем одмаралишту Црвеног крста Србије „Криста Ђорђевић” у Баошићима.

Аранжман је обухватио 10 пансиона и 9 ноћења, богат забавни и рекреативни програм, док су непливачи имали прилике да са инструкторима пливања ову вештину савладају у Школи пливања. Такође, кроз рад са волонтерима, сва деца су се могла упознати са радом

Фото: Архива Општине Лапово

организације Црвени крста.

Малишане су, видно одушевљене, на пут испратили представници Општине Лапово и Црвеног крста у Лапову, поклонивши им при том основне потрепштине за пут.

Милица Станковић

„ДОБРОДОШЛА БЕБО!“

„Добродошла бебо!“ слоган је под којим се реализује Одлука Скупштине општине Лапово о симболичном награђивању новорођених мештана наше вароши поклон пакетом.

На иницијативу Миреле Раденковић, председнице Скупштине општине Лапово, почевши од јула месеца 2022. године, Општина Лапово породици сваког новорођенчета у Лапову, по доласку бебе у нови дом, поклони украсну дрвену кутију у којој се налази све што је беби у првом периоду потребно: боди са натписом „Ја сам нови Лаповац/Лаповка“, комплет беби-козметике, картице са ознаком сваког новог месеца који беба напуни и др. Мајкама следи букет љиљана и честитка у знак пажње, али и велика захвалност јер је Лапово богатије за још једног становника.

Фото: Архива Општине Лапово

Протонамесник Горан Живковић

МАНИФЕСТАЦИЈА „ДАНИ СВЕТЕ ПЕТКЕ“

СЛОВО БОЖЈЕ У ЛАПОВУ

Одавно је у мени сазрела мисао да се при нашој цркви организује манифестација која би се одржавала једном годишње, а чији би садржај била предавања везана за православну духовност на овај или онај начин. Наиме, мисионарење је начелни задатак свештенства, а трибине су у том контексту јако погодне јер повезују православље и неку област живота или културе. Када је нова црквена сала у великој мери завршена, а стара уређена, испунили су се и технички услови да се ова богоугодна идеја оствари. Као храмовна слава, Света Петка је била најпогоднија за термин одржавања манифестације тако да су у почетку биле три, а затим две трибине махом у периоду од 28. до 30. октобра. Епископ шумадијски Господин Јован је на моје потраживање дао благослов и са организацијом је могло да се почне.

Први гост нам је био велики глумац Мирко Бабић који се остварио најпре као комичар у веома популарној серији „Село гори, а баба се чешља“, али који је и свестран по свом репертоару улога. Уједно је и наш земљак - Крагујевчанин родом. Он је изузетно успешно извео монодраму „Тако је говорио Николај“ која се бави радом великог светитеља 20. века - Светог владике Николаја Велимировића. Те године је емитован на платну и путем видео пројектора сјајан документарни филм у режији о. Ненада Илића посвећен истом светитељу, а гости су нам били и веома искусни чланови црквеног хора „Опле-нац“ из Тополе под диригентском палицом госпође Марије Ракоњац.

Следеће године гости су нам били познати глумац Небојша Дугалић са врло успешним предавањем на тему „Улога вере у животу уметника“ као и црквени хор „Искон“ из Ковина којим диригује професионални диригент Ненад Петковић. Пре сваке литургијске или патриотске песме члан хора Никола Љубоја је прочитао текст о историјату исте, што је имало додатни утисак на све присутне.

Треће године смо имали за госта максималног хирурга светског гласа, др Радмила Рончевића који је говорио о заблудама еволуционе хипотезе као и сјајног Божидача Витаса који је уз слајдове надахнуто говорио о манастиру Хиландар и животу монаха унутар истога. Уједно је одржана и изложба дивних црно-белих фотографија наших манастира дотичног господина, а те вечери гост је био и професор музике Живојин Вели-

мировић који је извео на виолини неколико руских класичних композиција. Те године издешене су дивне књиге духовне поезије „Песмом славу проносим“ православне песникиње Иване Прлине Никодијевић. Четврте године ове манифестације угостили смо протођакон Лубомира Ранковића који је говорио веома надахнуто о животу и раду светог владике Николаја Велимировића, а следеће вечери игумана манастира Пиносава Петра Драгојловића. Он је говорио о тада врло актуелном украјинском расколу и то веома документовано и аргументовано наводећи важне детаље из историјата Московске патријаршије.

2019. године је организована стогодишњица храма у оквиру које је објављена и обимна храмовна монографија, а бесплатно је одштампана трудом и вољом господина Срђана Којића. Зато је те године уместо класичних трибина организован симпозион на коме су учествовали аутори ове монографије која је јако добро оцењена у црквеним интелектуалним круговима. Прве вечери гости су били мр Небојша Ђокић, др Иван Бецић и др Момчило Исић, а друге протојереј Саша Антонијевић.

Следеће године гошћа нам је била госпођа Наталија Ковачевић из Атине која је одржала веома посећено и дирљиво предавање о животу и чудима Светог Нектарија Егинског. Трибину је својим присуством увеличао и познати естрадни уметник Драган Којић-Кеба са супругом који је и сам сведок чуда овог светитеља у свом животу. Следеће вечери предавање о изузетној књизи „Богословље Достојевског“ одржао је аутор исте, парох у суседном нам Црквенцу, јереј Стеван Стефановић. На књигу су се осврнуле и директорка библиотеке Данијела Вулићевић и професорка српског језика у основној школи „Светозар Марковић“ Јелена Милошевић, а делове књиге је ишчитавао глумац Топлица Бранковић. Те године је предавања снимала и емитовала баточинска телевизија Хит плус.

Прошле године нам је гост био изванредни Веселин Џелетовић чија потресна књига „Српско срце Јоханово“ говори о једном од 1500 случајева отмице Срба и припадника других народа на Косову и Метохији који су отети да би се над њима извршило нељудско сецирање и вађење органа. Друго вече смо имали прилику да чујемо младог и талентованог српског историчара др Немању Девића који је говорио о мемоарима мајора Александра Милошевића. Др Девић је један од младих историчара који се бави изношењем историјске истине о другом светском рату, нарочито везаних за најоклеветанији војни покрет 20. века, а то је ЈВуО. Сем баточинске телевизије, овог пута је предавања снимала и наша, Хумана

телевизија.

Сваке године је, пре манифестације, организовано литерарно и ликовно такмичење за децу из Основне школе „Светозар Марковић“ на тему Свете Параскеве при којима су вероучитељи доделили

Радомир Лилчић

ЦРКВА ПРЕПОДОБНЕ МАТИ ПАРАСКЕВЕ

(МОЖДА НИСТЕ ЗНАЛИ)

Стара црква сазидаана је 1827. године са даром од 500 гроша од Милоша Обреновића, а освештана 1828. Први јереј био је Лазар Срдиновић. Пре изградње цркве Лаповци су ишли на богослужење у Миљков манастир.

Последња литургија служена је 16/29. маја 1910. године. По народном предању, место за стару цркву изабрао је лично кнез Милош пролазећи једном приликом кроз Лапово. Исто тако по предању, црква је подигнута на имању Милосава Лаповца где је била и стара црква. У 1832. години кнез Милосав Здравковић Ресавац набавио је за Лапово једно звоно од 100 фунти, 380 гроша.

Црква у Лапову после ослобођења од Турака остаје у тами. Зна се да је 1822. године у Лапову постојао свештеник Лаза. Не зна се да ли је Лапово имало цркву и од када постоји, али је имало свог свештеника који припада парохији оближње цркве.

Акцију за подизање нове цркве повели су 1909. године два лаповачка свештеника – Владимир Ђурковић и Животије Стевановић. Његово високо преосвештенство митрополит српски Димитрије ставио је младим свештеницима на дужност да са грађанима Лапова настоје да се подигне црква. Образован је одбор за изградњу нове цркве.

Пројекат за цркву урадио је архитекта Јован Стојановић из Београда, који је пројектовао и цркву у Младеновцу. Предрачун за изградњу цркве износио је 101999 динара. Расписана је лицитација (Грађанска секција из Крагујевца) и прихваћена је понуда Кузмана Наумовића и Стевана Ђорђевића. Радови на изградњи цркве су почели 7. јуна 1910. Државни надзор поверен је окружном инжењеру Андри Вељковићу, а Црквена општина је надзор поверила архиепископу Јовану Стојановићу. Док је трајала градња, лаповачки свештеници су богослужили у Миљковом манастиру у Марковцу.

Црква је освештао на Трнову Петку

пригодне награде најбољим учесницима.

Свака трибина се завршавала занимљивим разговором присутних са гостима тако да се може рећи да се до сада ова лепа манифестација показала као веома успешна.

1919. године митрополит српски Димитрије, који је 1870. у Лапову био капелан. Прва света литургија одржана је на Духове 1915.

Технички подаци о Цркви Преподобне мати Параскеве:

- дужина цркве је 24,88 м;
- ширина цркве 14,64 м;
- висина цркве 22,65 м без крста;
- куполе цркве без крстова су висине 70 цм – укупна површина цркве је 146,04 м²;
- размак између цркве и звонаре је 10,00 м.

Технички подаци о звонари:

- звонара је висока 22,65 м (као и црква);
- дубина темеља је 1,5 м;
- ширина темеља у контакт спојници је 2 м;
- пречник звонаре је 3,90 м.

Доласком протојереја Милоја Митровића, који је 1957. изабран за старешину, и уз помоћ црквеног одбора, чији је председник био Божидар Јеленковић, а благајник Радисав Златковић, приступило се изради техничке документације. Пројекат је урадио професор београдског архитектонског факултета Анагностије. Радовима је руководио и извео их Душан Нешић, а надзор је вршио Драга Јовановић „Калајџијин“, ВКВ зидар. Све грађевинске радове извели су мајстори из Лапова. Једно време радови су обустављени због мањка финансијских средстава. На иницијативу Његовог преосвештенства епископа Валеријана 1971. године организована је акција прикупљања новчаних средстава. Почетком јула 1972. завршени су груби радови на изградњи звонаре. Нова звонара је освештана 11. маја 1975. године.

Радови на везном делу цркве и звонаре извело је предузеће ГИК „1 мај“. Одговорни руководиоцац је била Олга Голубовић, грађевински техничар.

Литература:

1. Милановић, Драгољуб; Станковић, Милан. „Лапово“, Лапово: Месна заједница Лапово, 1991.

2. „Храм Преподобне Мати Параскеве“, Лапово: Колор Прес, 2019.

* Поједини технички подаци мерени су на лицу места.

ЛАПОВО НА БАСКЕТ МАПИ СРБИЈЕ

СПОРТ

Фото:
Архива Спортског
савеза Лапово

На стадиону ФК Локомотива 19. јуна 2022. године одржана је пета по реду спортска манифестација - Рода првенство - турнир 3x3 у сарадњи Општине Лапово, Спортског савеза општине Лапово са Триглав осигурањем, Родом, Интерспортом и произвођачем пива Лашко. Баскеташки двадесет шест екипа пружили су и пренели гледаоцима добру спортску

енергију. Победу је славила екипа „Хотел Сунце“ из Краљева.

Разлог за славље имали су и посетиоци, јер је Спортски савез општине Лапово у сарадњи са Still Ballin и 3X3 Serbia организовао наградну игру за присутне гледаоце.

Организатори се могу похвалити квалитетним баскетом, и да је турнир протекао беспрекорно.

Фото:
Архива Спортског
савеза Лапово

Александар Ђорђевић

ТУРНИР У МАЛОМ ФУДБАЛУ

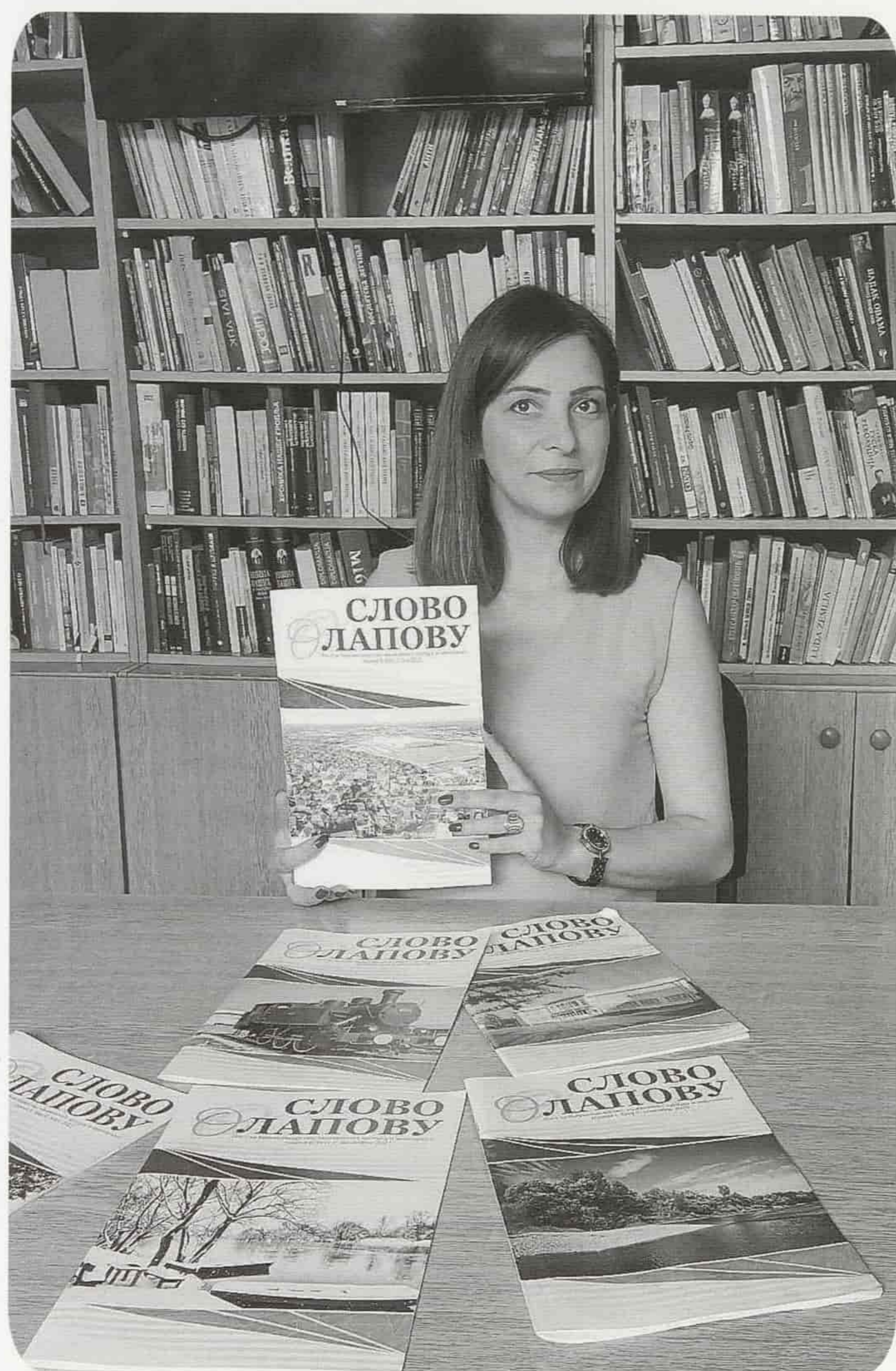
Турнир сваке године окупља велики број екипа и гледалаца. Овогодишњи турнир у малом фудбалу одржан је под покровитељством Општине Ла-

пово, ССОЛ, а у организацији Техничког прегледа "Бели".

Од 25. јула до 18. августа 2022. године, центар спортског дешавања је био стадион ФК Локомотива. Љубитељи малог фудбала уживали су у надметању деветнаест екипа.

Најбољој екипи у сениорској конкуренцији "Влада ГРАДЊА" Лапово, припала је награда од 200.000 динара.

СЛОВО О „СЛОВУ“

„Слово о Лапову“ је часопис за пример како можемо и како треба да служимо средини у којој живимо, али и околини са којом делимо исти друштвени тренутак. Рад Данијеле Вулићевић уважено пратимо и следимо у свету библиотекарства, јер само тако можемо бити бољи и унапредити рад у струци, али и у животу као становници локалних средина сличних размера. Како је слово само почетак речи па и мисли која уз њу долази, уредништву овог сјајног часописа честитам на успешном подухвату и желим успешан наставак објављивања часописа „Слово о Лапову“.

в.д. директора
Народне библиотеке
„Вук Караџић“ Баточина
Милијана Јовановић
(у моменту коментарисања)

Слово о Лапову: лист за библиотекарство, књижевност, културу и завичајност,
година II, број 8, септембар 2022.

ISSN 2738-1056

UDC 02+82

Излази 4 пута годишње;

Издавач: Општинска библиотека „Слово“, Његошева ба, Лапово;

За издавача: Данијела Вулићевић;

Телефон: 034 6852198;

E-mail: biblioteka-slovo@hotmail.com;

Уредник: Данијела Вулићевић;

Помоћник уредника: Стеван Стефановић; Редакција: Јовица Николић, Милица Станковић,

Горан Живковић, Александар Ђорђевић, Владимир Којанић, Зоран Станојевић,

Ивана Андрејевић, Дејан Петровић, Слаћан Станисављевић, Надица Милетић и Зоран Солунац;

Коректура: Данијела Вулићевић и Сања Станисављевић;

Дизајн корице: Ивана Андрејевић;

Фотографија на корици: Зоран Станојевић;

Техничка припрема: Зорица Мујковић;

Штампа: Колор Прес, Лапово;

Тираж: 200 примерака

Олово и плиш

Можда је сад време да јој опростим?
Дахом сете суву земљу оросим...
Морава и даље мутна, тече, ваља...
Време није како ваља...
Од онакве љубави и снова,
Оста силуета, тамна и модра,
Од олова и плиша...
А ја сам још тамо иза завесе од киша...
Морава и даље тече, ваља,
Ноћас, нешто тиша...
Можда је сад време да јој опростим...
У овај сат?
Када ми још само у сновима говори...
Тамо је слушаам, тамо ми прича,
Тамо се скрила..
И само је тамо онаква каква је била...
Какву је и памтим...
И даље месец с неба време жање,
У сутон изнад Соко Бање...
И ветар јасеновима не да мира,
Ноћу изнад Кривог Вира...
Можда је сад време да јој опростим.

Стеван Стефановић

ОПШТИНСКА
БИБЛИОТЕКА
-СЛОВО-